

ZAKON O JEDINSTVENOM VJEŠTAČENJU INVALIDITETA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Jedinstveno vještačenje invaliditeta vrši se u skladu sa ovim zakonom.

Pojam

Član 2

Jedinstveno vještačenje invaliditeta je postupak u kojem se procjenjuje postojanje dugoročnog fizičkog, mentalnog, intelektualnog i/ili senzornog oštećenja lica koje u sadejstvu sa različitim barijerama može otežati puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima i, u skladu sa tim, utvrđuje status lica sa invaliditetom, kao i stepen potrebne podrške za njegovo ravnopravno uključivanje u društvo (u daljem tekstu: stepen potrebne podrške).

Dugoročna fizička, mentalna, intelektualna i/ili senzorna oštećenja su oštećenja sa stvarnim ili očekivanim trajanjem od najmanje godinu dana.

Cilj

Član 3

Jedinstveno vještačenje invaliditeta vrši se u cilju ostvarivanja prava u oblasti socijalne i dječje zaštite, penzijskog i invalidskog osiguranja, boračke i invalidske zaštite, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, rada, vaspitanja i obrazovanja, kao i u drugim oblastima u kojima se prava ostvaruju po osnovu postojanja dugoročnog fizičkog, mentalnog, intelektualnog i/ili senzornog oštećenja i statusa lica sa invaliditetom.

Zavod za jedinstveno vještačenje invaliditeta

Član 4

Radi sprovođenja postupka jedinstvenog vještačenja invaliditeta osniva se Zavod za jedinstveno vještačenje invaliditeta (u daljem tekstu: Zavod), kao specijalizovana ustanova.

Djelatnost Zavoda je od javnog interesa.

Lice sa invaliditetom

Član 5

Lice sa invaliditetom je lice koje ima dugoročna fizička, mentalna, intelektualna i/ili senzorna oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati njegovo puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima, uključujući i dijete sa smetnjama u razvoju, odnosno invaliditetom.

Zabрана diskriminacije

Član 6

Zabranjena je neposredna i posredna diskriminacija lica na koje se vještačenje odnosi, po osnovu: rasnog ili etničkog porijekla, boje kože, nacionalne ili društvene pripadnosti, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili drugog mišljenja, pola ili prilagođavanja pola i/ili polnih karakteristika, roda ili rodnog identiteta, seksualne orijentacije, genetskih svojstava, zdravstvenog stanja, invalidnosti, starosne dobi, imovnog stanja, bračnog ili porodičnog stanja, životnog partnerstva, pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugih ličnih svojstava.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 7

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

II. JEDINSTVENO VJEŠTAČENJE INVALIDITETA

Metodologija vještačenja

Član 8

Jedinstveno vještačenje invaliditeta vrši se u skladu sa metodologijom vještačenja, koja naročito sadrži:

- 1) način procjene postojanja fizičkog, mentalnog, intelektualnog i/ili senzornog oštećenja organizma i stepena i vrste tog oštećenja;
- 2) način procjene funkcionalnog statusa i stepena funkcionalnog statusa, kao i radne sposobnosti lica;
- 3) način utvrđivanja statusa lica sa invaliditetom;
- 4) način utvrđivanja stepena potrebne podrške;
- 5) obrasce nalaza i mišljenja komisija za vještačenje.

Metodologiju iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove socijalnog staranja (u daljem tekstu: Ministarstvo) koje je dužno da, u postupku pripreme predloga metodologije, pribavi mišljenja organa državne uprave nadležnih za poslove zdravlja, rada i prosvjete.

Stepen oštećenja organizma

Član 9

Stepen i vrsta fizičkog, mentalnog, intelektualnog i/ili senzornog oštećenja organizma procjenjuje se na osnovu uvida u medicinsku dokumentaciju i neposrednog pregleda lica na koje se vještačenje odnosi, u skladu sa metodologijom iz člana 8 ovog zakona.

Funkcionalni status i radna sposobnost

Član 10

Funkcionalni status lica na koje se vještačenje odnosi procjenjuje se na osnovu stepena teškoća u svakodnevnom funkcionisanju, u skladu sa metodologijom iz člana 8 ovog zakona.

Radna sposobnost lica na koje se vještačenje odnosi procjenjuje se na osnovu procjene stepena oštećenja organizma i funkcionalnog statusa, kao i ocjene faktora okruženja koji utiču na radnu sposobnost, u skladu sa metodologijom iz člana 8 ovog zakona.

Utvrđivanje statusa lica sa invaliditetom

Član 11

Status lica sa invaliditetom utvrđuje se na osnovu informacija prikupljenih u postupku jedinstvenog vještačenja invaliditeta o stepenu i vrsti fizičkog, mentalnog, intelektualnog i/ili senzornog oštećenja organizma, kao i funkcionalnog statusa lica na koje se vještačenje odnosi, u skladu sa metodologijom iz člana 8 ovog zakona.

Status lica sa invaliditetom utvrđuje se licu kod koga je procijenjen najmanje drugi stepen oštećenja organizma i prvi stepen funkcionalnog statusa ili najmanje prvi stepen oštećenja organizma i drugi stepen funkcionalnog statusa.

Stepen potrebne podrške

Član 12

Stepen potrebne podrške obuhvata predlog mjera koje su neophodne za punu i efikasnu uključenost pojedinca u sve sfere društvenog života.

Stepen potrebne podrške određuje se u zavisnosti od utvrđenog stepena oštećenja organizma i funkcionalnog statusa lica na koje se vještačenje odnosi i može biti:

1) prvi stepen potrebne podrške, koji se određuje licu koje može samostalno da obavlja svakodnevne životne aktivnosti i koje se u većini situacija može ravnopravno uključiti u društvo bez prilagođavanja ili uz minimalno prilagođavanje i/ili povremenu ili stalnu upotrebu pomagala;

2) drugi stepen potrebne podrške, koji se određuje licu koje može samostalno da obavlja osnovne životne aktivnosti, odnosno kome je za obavljanje svakodnevnih životnih aktivnosti i za ravnopravno uključivanje u društvo neophodan umjeren stepen podrške koji uključuje i povremenu pomoć drugog lica, do tri puta sedmično, za obavljanje određenih aktivnosti;

3) treći stepen potrebne podrške, koji se određuje licu kome je neophodan visok stepen podrške za ravnopravno uključivanje u društvo, uključujući fizičko prisustvo i pomoć i njegu drugog lica u trajanju od najmanje šest, a najviše 12 časova u toku dana;

4) četvrti stepen potrebne podrške, koji se određuje licu kome je neophodan najviši stepen podrške za ravnopravno uključivanje u društvo, uključujući fizičko prisustvo i kontinuiranu pomoć i njegu drugog lica u trajanju od najmanje 12 časova u toku dana.

Licu kome je utvrđen status lica sa invaliditetom može se utvrditi drugi, treći ili četvrti stepen potrebne podrške.

Zahtjev

Član 13

Jedinstveno vještačenje invaliditeta vrši Zavod preko komisija za vještačenje, na osnovu zahtjeva za jedinstveno vještačenje invaliditeta (u daljem tekstu: zahtjev) lica na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegovog zakonskog zastupnika.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, zahtjev može podnijeti centar za socijalni rad, zdravstvena ustanova primarnog nivoa zdravstvene zaštite, obrazovno-vaspitna ustanova, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Fond za

zdravstveno osiguranje Crne Gore, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore ili organ lokalne uprave, uz navođenje razloga zbog kojih ta ustanova, organ, odnosno pravno lice zahtijeva jedinstveno vještačenje invaliditeta i uz obavještanje lica na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegovog zakonskog zastupnika.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, lice na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegov zakonski zastupnik dužan je da Zavodu dostavi potrebnu dokumentaciju.

Podnosilac zahtjeva dužan je da u postupku jedinstvenog vještačenja invaliditeta daje istinite podatke.

Kad zahtjev sadrži neki nedostatak zbog kojeg se po njemu ne može postupiti ili ako je zahtjev nepotpun, podnosilac zahtjeva je dužan da, na zahtjev Zavoda, otkloni nedostatke, odnosno dostavi potrebnu dokumentaciju u roku od 15 dana.

Ako, nakon podnošenja zahtjeva, nastupe promjene koje mogu uticati na ishod jedinstvenog vještačenja invaliditeta, podnosilac zahtjeva može dopuniti dokumentaciju, do početka postupka pred prvostepenom komisijom za vještačenje.

Način podnošenja i sadržaj zahtjeva propisuje Ministarstvo.

Komisije za vještačenje

Član 14

Komisije za vještačenje obrazuju se kao prvostepene i drugostepene, a čine ih vještaci za jedinstveno vještačenje invaliditeta (u daljem tekstu: vještaci) sa Liste vještaka koja se vodi u skladu sa ovim zakonom.

Prvostepene komisije za vještačenje obrazuje direktor Zavoda, a drugostepenu Upravni odbor Zavoda.

Član komisije za vještačenje koji je učestvovao u davanju nalaza i mišljenja u prvom stepenu ne može učestvovati u davanju nalaza i mišljenja u istom predmetu u drugom stepenu.

Prvostepena komisija za vještačenje

Član 15

Prvostepena komisija za vještačenje daje nalaz i mišljenje u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kad prvostepena komisija za vještačenje traži dopunu dokumentacije lica na koje se vještačenje odnosi, rok iz stava 1 ovog člana može se produžiti za 30 dana.

Ako lice na koje se vještačenje odnosi ne dopuni dokumentaciju u smislu stava 2 ovog člana, postupak jedinstvenog vještačenja invaliditeta se obustavlja.

Sastav i način rada prvostepene komisije za vještačenje propisuje Ministarstvo.

Rješenje

Član 16

O zahtjevu odlučuje direktor Zavoda, donošenjem rješenja kojim se, na osnovu nalaza i mišljenja prvostepene komisije za vještačenje, utvrđuje:

- 1) status lica sa invaliditetom i stepen potrebne podrške; ili

2) stepen potrebne podrške bez utvrđenog statusa lica sa invaliditetom.

Rješenje iz stava 1 ovog člana sadrži i procjenu radne sposobnosti, ako je to primjenljivo.

Rješenje iz stava 1 ovog člana donosi se u roku od 15 dana od dana davanja nalaza i mišljenja prvostepene komisije za vještačenje.

Rješenje iz stava 1 ovog člana donosi se bez izjašnjenja stranke o rezultatima ispitnog postupka.

Rješenje iz stava 1 ovog člana dostavlja se licu na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegovom zakonskom zastupniku, a u slučaju iz člana 13 stav 2 ovog zakona i ustanovi, organu, odnosno pravnom licu koje je podnijelo zahtjev.

Ako je lice na koje se vještačenje odnosi zaposleno, a u postupku jedinstvenog vještačenja invaliditeta se procijeni da je kod tog lica nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, rješenje iz stava 1 ovog člana dostavlja se i poslodavcu tog lica.

Licu na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegovom zakonskom zastupniku uz rješenje iz stava 1 ovog člana dostavlja se i nalaz i mišljenje prvostepene komisije za vještačenje.

Žalba

Član 17

Protiv rješenja iz člana 16 stav 1 ovog zakona lice na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegov zakonski zastupnik može podnijeti žalbu Zavodu, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

Ako žalba nije blagovremena ili izjavljena od strane ovlašćenog lica, direktor Zavoda donosi rješenje kojim se žalba odbija.

Uredne žalbe prosljeđuju se drugostepenoj komisiji za vještačenje radi davanja nalaza i mišljenja.

Drugostepena komisija za vještačenje daje nalaz i mišljenje u roku od 30 dana od dana dostavljanja žalbe.

O žalbi odlučuje Upravni odbor Zavoda donošenjem rješenja na osnovu nalaza i mišljenja drugostepene komisije, u roku od 15 dana od dana davanja nalaza i mišljenja.

Rješenje iz stava 5 ovog člana dostavlja se licu na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegovom zakonskom zastupniku, uz nalaz i mišljenje drugostepene komisije za vještačenje.

Protiv rješenja iz stava 5 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Sastav i način rada drugostepene komisije za vještačenje propisuje Ministarstvo.

Ponovno vještačenje invaliditeta

Član 18

Ponovno vještačenje invaliditeta može da se vrši na zahtjev lica na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegovog zakonskog zastupnika, po isteku roka od godinu dana od dana izvršnosti rješenja iz člana 16, odnosno člana 17 ovog zakona.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ponovno vještačenje invaliditeta može da se vrši i ranije ako lice na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegov zakonski zastupnik podnese

odgovarajuće dokaze da je došlo do značajne promjene u pogledu oštećenja organizma, odnosno prepreka u funkcionisanju.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, zahtjev za ponovno vještačenje invaliditeta mora se podnijeti u roku od 60 dana od dana nastale promjene.

Kontrolno vještačenje invaliditeta

Član 19

Kontrolno vještačenje invaliditeta vrši se u slučaju kad je to predviđeno posebnim zakonom.

Kontrolno vještačenje invaliditeta vrši se i kad komisija za vještačenje, u skladu sa metodologijom iz člana 8 ovog zakona, utvrdi da postoji potreba za kontrolnim vještačenjem.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, rok u kojem se vrši kontrolno vještačenje invaliditeta određuje se u nalazu i mišljenju komisije za vještačenje.

III. VJEŠTACI ZA JEDINSTVENO VJEŠTAČENJE INVALIDITETA

Vještaci

Član 20

Jedinstveno vještačenje invaliditeta obavljaju vještaci, koji su zaposleni u Zavodu i ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kad to zahtijeva obim i specifičnost posla, za poslove jedinstvenog vještačenja invaliditeta može se angažovati i lice koje nije zaposleno u Zavodu, ako ispunjava uslove za vještaka propisane ovim zakonom.

Uslovi za vještaka

Član 21

Vještak može biti lice koje ima:

- 1) VIII nivo kvalifikacije obrazovanja, i to: doktor medicine, psiholog, socijalni radnik, pedagog, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila (defektolog, specijalni edukator i rehabilitator i logoped) i fizioterapeut;
- 2) najmanje pet godina radnog iskustva u struci;
- 3) završenu obuku i položen ispit za jedinstveno vještačenje invaliditeta u skladu sa ovim zakonom; i
- 4) licencu za jedinstveno vještačenje invaliditeta (u daljem tekstu: licenca za vještačenje), izdatu u skladu sa ovim zakonom.

Obuka i ispit za jedinstveno vještačenje invaliditeta

Član 22

Obuku za jedinstveno vještačenje invaliditeta sprovodi Zavod, nakon objavljivanja javnog poziva za prijavljivanje zainteresovanih kandidata.

Po završetku obuke iz stava 1 ovog člana polaže se ispit pred komisijom koju obrazuje Zavod.

Kandidatu koji je položio ispit iz stava 2 ovog člana Zavod izdaje potvrdu.

Članovi i sekretar komisije iz stava 2 ovog člana imaju pravo na naknadu za rad.

Program i način sprovođenja obuke iz stava 1 ovog člana, kao i način polaganja ispita i sastav i način rada komisije iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izdavanje licence za vještačenje

Član 23

Licencu za vještačenje Zavod izdaje licu koje ispunjava uslove iz člana 21 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona.

Licenca za vještačenje izdaje se na period od četiri godine.

Uz zahtjev za izdavanje licence za vještačenje dostavlja se dokumentacija kojom se dokazuje ispunjenost uslova iz člana 21 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog zakona.

Obnavljanje licence za vještačenje

Član 24

Zahtjev za obnavljanje licence za vještačenje vještak podnosi najkasnije tri mjeseca prije isteka perioda važenja licence.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnose se dokazi o završenim obukama, treninzima, kursovima i sl. u oblasti jedinstvenog vještačenja invaliditeta, koje je organizovao, odnosno obezbijedio Zavod.

Oduzimanje licence za vještačenje

Član 25

Vještaku se oduzima licenca za vještačenje, ako:

1) se utvrdi da poslove jedinstvenog vještačenja invaliditeta ne obavlja u skladu sa metodologijom iz člana 8 ovog zakona;

2) se nakon izdavanja licence za vještačenje utvrdi da nije ispunjavao uslove za izdavanje licence;

3) mu prestane radni odnos u Zavodu usljed učinjene teže povrede radne obaveze u skladu sa zakonom.

Ako je vještaku prestala da važi, odnosno ako mu je oduzeta licenca za rad u skladu sa zakonom kojim se uređuje zdravstvena zaštita, socijalna i dječja zaštita, psihološka djelatnost, odnosno obrazovanje i vaspitanje oduzima mu se i licenca za vještačenje izdata u skladu sa ovim zakonom.

Organ nadležan za izdavanje, obnavljanje, odnosno oduzimanje licence za rad u skladu sa zakonom iz stava 2 ovog člana dužan je da o prestanku važenja, odnosno o oduzimanju te licence obavijesti Zavod, bez odlaganja.

Podzakonski akt

Član 26

Bliže uslove i način izdavanja, obnavljanja i oduzimanja licence za vještačenje propisuje Ministarstvo.

Evidencija i Lista vještaka

Član 27

Vještaci se upisuju u evidenciju vještaka, koju vodi Zavod.

Evidencija iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) lične podatke vještaka (ime i prezime, datum i mjesto rođenja, adresu prebivališta, odnosno boravišta);
- 2) naziv i nivo kvalifikacije obrazovanja vještaka;
- 3) broj i datum izdavanja licence za vještačenje;
- 4) druge podatke.

Na osnovu podataka iz evidencije iz stava 1 ovog člana, Zavod sačinjava Listu vještaka, koja sadrži ime i prezime i naziv i nivo kvalifikacije obrazovanja vještaka.

Bliži sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

IV. ZAVOD ZA JEDINSTVENO VJEŠTAČENJE INVALIDITETA

Status

Član 28

Zavod ima status pravnog lica i samostalno obavlja djelatnost utvrđenu ovim zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Osnivanje

Član 29

Zavod osniva Vlada.

Aktom o osnivanju Zavoda uređuje se: sjedište, djelatnost, organi, sredstva za osnivanje i rad, rok za donošenje statuta i drugih akata, rok za upis u Centralni registar privrednih i drugih subjekata, kao i druga pitanja od značaja za rad Zavoda.

Djelatnost

Član 30

Zavod:

- 1) sprovodi postupak jedinstvenog vještačenja invaliditeta;
- 2) vodi Registar lica sa invaliditetom;
- 3) vodi evidenciju vještaka;
- 4) daje stručna mišljenja u vezi sa sprovođenjem postupka jedinstvenog vještačenja invaliditeta;
- 5) organizuje i unapređuje poslove jedinstvenog vještačenja invaliditeta;
- 6) organizuje i sprovodi obuke za jedinstveno vještačenje invaliditeta;
- 7) izdaje licence za vještačenje; i

8) obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Organi

Član 31

Organi Zavoda su Upravni odbor i direktor.

Sastav i imenovanje Upravnog odbora

Član 32

Upravni odbor Zavoda ima pet članova, koje bira i razrješava Vlada.

Članovi Upravnog odbora su predstavnici:

- 1) Ministarstva;
- 2) organa državne uprave nadležnog za poslove prosvjete;
- 3) organa državne uprave nadležnog za poslove rada;
- 4) zaposlenih u Zavodu;
- 5) nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava lica sa invaliditetom.

Za člana Upravnog odbora može biti izabrano lice koje ima najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja, a član Upravnog odbora koji je predstavnik Ministarstva mora imati VIII nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti pravnih nauka.

Za člana Upravnog odbora ne može biti izabrano lice koje je pravosnažno osuđeno za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Član Upravnog odbora iz stava 2 tačka 5 ovog člana bira se u skladu sa propisom kojim se uređuje izbor predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave.

Prilikom izbora članova Upravnog odbora vodiće se računa o rodno balansiranoj zastupljenosti.

Predstavnik Ministarstva je predsjednik Upravnog odbora.

Mandat članova Upravnog odbora traje četiri godine.

Isto lice može biti član Upravnog odbora najviše dva puta uzastopno.

Nadležnosti Upravnog odbora

Član 33

Upravni odbor:

- 1) donosi statut;
- 2) donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji;
- 3) donosi poslovnik;
- 4) donosi godišnji program rada i finansijski plan Zavoda;
- 5) podnosi Vladi izvještaj o radu i finansijski izvještaj Zavoda, do kraja marta tekuće za prethodnu godinu;
- 6) bira i razrješava direktora Zavoda;
- 7) donosi investicione odluke;
- 8) donosi plan javnih nabavki;
- 9) obrazuje drugostepenu komisiju za vještačenje;

- 10) odlučuje po žalbama na prvostepena rješenja o jedinstvenom vještačenju invaliditeta; i
- 11) obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Prestanak mandata člana Upravnog odbora na lični zahtjev

Član 34

Članu Upravnog odbora može prestatu mandat na lični zahtjev prije isteka perioda na koji je izabran.

Razrješenje člana Upravnog odbora

Član 35

Član Upravnog odbora može biti razriješen prije isteka mandata, ako:

- 1) postupa suprotno zakonu ili statutu;
- 2) ne vrši dužnost duže od šest mjeseci bez opravdanog razloga;
- 3) je pravosnažno osuđen za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Direktor

Član 36

Za direktora Zavoda može biti izabrano lice koje ima VIII nivo kvalifikacije obrazovanja, najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima rukovođenja i najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti zaštite prava lica sa invaliditetom.

Za direktora Zavoda ne može biti izabrano lice koje je pravosnažno osuđeno za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Direktora Zavoda bira Upravni odbor, na osnovu javnog konkursa, na period od četiri godine.

Isto lice ne može biti izabrano za direktora više od dva puta uzastopno.

Nadležnosti direktora

Član 37

Direktor Zavoda:

- 1) predstavlja, rukovodi i organizuje rad u Zavodu;
- 2) odgovara za zakonitost i kvalitet rada Zavoda;
- 3) predlaže Upravnom odboru statut i akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji;
- 4) predlaže Upravnom odboru godišnji program rada i finansijski plan, kao i izvještaj o radu i finansijski izvještaj Zavoda;
- 5) izvršava odluke Upravnog odbora;
- 6) donosi prvostepeno rješenje o jedinstvenom vještačenju invaliditeta;
- 7) stara se o obezbjeđivanju javnosti rada Zavoda;
- 8) obrazuje prvostepene komisije za vještačenje, stručne komisije i radna tijela Zavoda;
- 9) vodi računa o rodno balansiranoj zastupljenosti i zastupljenosti lica sa invaliditetom prilikom zapošljavanja, kao i prilikom obrazovanja stručnih komisija i radnih tijela;
- 10) odlučuje o ostvarivanju prava, obaveza i odgovornosti iz rada i po osnovu rada zaposlenih u Zavodu, u skladu sa zakonom; i
- 11) vrši druge poslove utvrđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Prestanak mandata direktora na lični zahtjev

Član 38

Direktoru Zavoda može prestatu mandat na lični zahtjev prije isteka perioda na koji je izabran.

Razrješenje direktora

Član 39

Direktor Zavoda može biti razriješen prije isteka mandata, ako:

- 1) obavlja poslove suprotno zakonu i aktima Zavoda;
- 2) nestručnim i nesavjesnim radom prouzrokuje štetu Zavodu ili svoje obaveze izvršava na način koji može prouzrokovati veće smetnje u radu Zavoda;
- 3) ako je pravosnažno osuđen za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti;
- 4) ako se tokom mandata utvrdi da ne ispunjava uslove za obavljanje poslova za koje je izabran.

Stručna služba

Član 40

Stručne, administrativne, pravne, finansijske i druge poslove Zavoda obavlja stručna služba Zavoda.

Opšti propisi o radu

Član 41

Na prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Zavodu primjenjuju se opšti propisi o radu.

Rad Zavoda

Član 42

Rad Zavoda organizuje se u sjedištu Zavoda.

Zavod može organizovati rad i van sjedišta, u skladu sa statutom.

Statut

Član 43

Statutom Zavoda uređuju se:

- 1) sjedište i adresa Zavoda;
 - 2) djelatnost Zavoda;
 - 3) unutrašnja organizacija Zavoda;
 - 4) način rada, ovlašćenja i odgovornosti Upravnog odbora i direktora;
 - 5) opšta akta Zavoda i način njihovog donošenja; i
 - 6) druga pitanja od značaja za rad Zavoda.
- Saglasnost na statut Zavoda daje Ministarstvo.

Unutrašnja organizacija i sistematizacija

Član 44

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Zavodu donosi Upravni odbor, na predlog direktora.

Saglasnost na akt iz stava 1 ovog člana daje Ministarstvo.

Finansiranje

Član 45

Sredstva za rad Zavoda obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore i iz drugih izvora (donacije, pokloni i dr.) u skladu sa zakonom.

Zaštita podataka o ličnosti

Član 46

Podaci o ličnosti koji se koriste u postupku jedinstvenog vještačenja invaliditeta obrađuju se u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti, uz primjenu tehničkih, kadrovskih i organizacionih mjera za zaštitu podataka o ličnosti.

Način zaštite podataka iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Preuzimanje podataka

Član 47

Rukovaoci zbirkama podataka iz člana 49 ovog zakona dužni su da, na zahtjev Zavoda, obezbijede pristup podacima u svrhu jedinstvenog vještačenja invaliditeta.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, medicinsku dokumentaciju koja se koristi u postupku jedinstvenog vještačenja invaliditeta dostavlja lice na koje se vještačenje odnosi, odnosno njegov zakonski zastupnik.

Zavod će dozvoliti pristup podacima koje čuva organima državne uprave i organima lokalne samouprave, na njihov zahtjev, uz vođenje evidencije o korisnicima ličnih podataka.

Bliže uslove pristupa iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

V. REGISTAR LICA SA INVALIDITETOM

Registar

Član 48

Zavod vodi Registar lica sa invaliditetom (u daljem tekstu: Registar), u elektronskoj formi.

U Registar se upisuju lica kojima je, u skladu sa ovim zakonom, utvrđen status lica sa invaliditetom.

U Registar se upisuju i djeca sa smetnjama u razvoju, odnosno invaliditetom kojima je, u skladu sa ovim zakonom, utvrđen status lica sa invaliditetom.

Zavod je dužan da licu upisanom u Registar na njegov zahtjev, odnosno zahtjev njegovog zakonskog zastupnika, izda uvjerenje o podacima iz Registra.

Sadržaj Registra

Član 49

Registar sadrži podatke o licu kome je utvrđen status lica sa invaliditetom, i to:

- 1) ime, prezime, datum i mjesto rođenja, jedinstveni matični broj, pol/rod i adresu prebivališta;
- 2) broj i datum donošenja rješenja kojim je utvrđen status lica sa invaliditetom;
- 3) stepen potrebne podrške;
- 4) stepen i vrstu oštećenja organizma;
- 5) funkcionalni status;
- 6) vrsta invaliditeta;
- 7) podatke o obrazovanju i zaposlenju;
- 8) druge podatke.

Bliži sadržaj i način vođenja Registra propisuje Ministarstvo.

VI. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 50

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspeksijski nadzor

Član 51

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši inspekcija rada, u skladu sa zakonom.

VII. KAZNENE ODREDBE

Kazne za pravno lice

Član 52

Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 5000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne donese rješenje po zahtjevu u roku iz člana 16 stav 3 ovog zakona;
- 2) ne donese rješenje po žalbi u roku iz člana 17 stav 5 ovog zakona;
- 3) ne podnese Vladi izvještaj o radu i finansijski izvještaj iz člana 33 stav 1 tačka 5 ovog zakona, do kraja marta tekuće za prethodnu godinu.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 250 eura do 1000 eura.

Kazna za fizičko lice – podnosioca zahtjeva

Član 53

Novčanom kaznom od 250 eura kazniće se podnosilac zahtjeva, odnosno lice na koje se vještačenje odnosi ako ne da istinite podatke u postupku vještačenja (član 13 stav 4).

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Osnivanje Zavoda

Član 54

Odluka o osnivanju Zavoda donijeće se u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Donošenje metodologije vještačenja i programa obuke

Član 55

Metodologija vještačenja donijeće se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akt iz člana 22 stav 5 ovog zakona donijeće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Donošenje drugih podzakonskih akata

Član 56

Podzakonski akti iz člana 13 stav 7, člana 15 stav 4, člana 17 stav 7, člana 26, člana 27 stav 4, člana 46 stav 2, člana 47 stav 4 i člana 49 stav 2 ovog zakona donijeće se u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Objavljivanje javnog poziva i organizovanje obuke

Član 57

Zavod je dužan da prvi poziv za prijavljivanje zainteresovanih kandidata za obuku za jedinstveno vještačenje invaliditeta objavi u roku od 30 dana od dana donošenja akta iz člana 55 stav 2 ovog zakona.

Zavod je dužan da organizuje prvu obuku i polaganje ispita za jedinstveno vještačenje invaliditeta u roku od 60 dana od dana završetka javnog poziva iz stava 1 ovog člana.

Izdavanje licence za vještačenje i sačinjavanje Liste vještaka

Član 58

Zavod je dužan da kandidatima koji završe obuku i polože ispit iz člana 57 stav 2 ovog zakona izda licencu za vještačenje u roku od sedam dana od dana podnošenja zahtjeva za izdavanje licence.

Listu vještaka Zavod će sačiniti u roku od sedam dana od dana izdavanja posljednje licence iz stava 1 ovog člana.

Obrazovanje komisija za vještačenje

Član 59

Zavod je dužan da obrazuje komisije za vještačenje u roku od 30 dana od dana sačinjavanja Liste vještaka iz člana 58 stav 2 ovog zakona.

Početak jedinstvenog vještačenja invaliditeta

Član 60

Zavod će započeti sprovođenje postupaka jedinstvenog vještačenja invaliditeta u skladu sa ovim zakonom 1. jula 2026. godine.

Do početka sprovođenja postupaka jedinstvenog vještačenja invaliditeta u skladu sa ovim zakonom, vještačenje oštećenja, invalidnosti, tjelesnog oštećenja, uzroka invalidnosti, stepena tjelesnog oštećenja organizma izraženog u procentima, procenta invaliditeta, statusa lica sa invaliditetom, preostale radne sposobnosti, ocjene mogućnosti zaposlenja i posebnih obrazovnih potreba vršiće se u skladu sa zakonima kojima se uređuju oblasti socijalne i dječje zaštite, penzijskog i invalidskog osiguranja, boračke i invalidske zaštite, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom i vaspitanja i obrazovanja.

Ponovno utvrđivanje statusa lica sa invaliditetom

Član 61

Lica kojima su do dana početka sprovođenja postupaka jedinstvenog vještačenja invaliditeta u skladu sa ovim zakonom status lica sa invaliditetom, procenat invaliditeta, preostala radna sposobnost i ocjena mogućnosti zaposlenja utvrđeni u skladu sa zakonom kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom, dužna su da, u roku od tri godine od početka sprovođenja postupaka jedinstvenog vještačenja invaliditeta u skladu sa ovim zakonom, podnesu zahtjev za jedinstveno vještačenje invaliditeta.

Danom izvršnosti rješenja donesenog po zahtjevu iz stava 1 ovog člana prestaje da važi status lica sa invaliditetom, procenat invaliditeta, preostala radna sposobnost i ocjena mogućnosti zaposlenja utvrđeni u skladu sa zakonom kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Lica iz stava 1 ovog člana koja ne podnesu zahtjev za jedinstveno vještačenje invaliditeta u roku iz stava 1 ovog člana, gube status lica sa invaliditetom, procenat invaliditeta, preostalu radnu sposobnost i ocjenu mogućnosti zaposlenja utvrđene u skladu sa zakonom kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Stupanje na snagu

Član 62

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O NACRTU ZAKONA O JEDINSTVENOM
VJEŠTAČENJU INVALIDITETA**

² Podaci su dostavljeni od 12 lokalnih samouprava. Iznos za ove komisije je bio 73.000,00 eura. Uzimajući u obzir da u opštinama koje su dostavile podatke živi 70% stanovništva Crne Gore, procjena je da su izdaci za sve komisije približno oko 100.000,00 eura.

³ Procjena je da oko 50% izdataka za programe profesionalne rehabilitacije ide na mjeru – procjena preostale radne sposobnosti koja će se obavljati u Zavodu za vještačenje a dio koji ostaje za procjenu na radnom mjestu se može uključiti u ostale troškove za ove mjere

Vrijeme trajanja javne rasprave: 20 dana od dana objavljivanja javnog poziva (21.10. 2022. do 12.12.2022.)

Način sprovođenja javne rasprave: Ministarstvo rada i socijalnog staranja uputilo je javni poziv građanima, naučnoj i stručnoj javnosti, državnim organima, političkim subjektima, nevladinim organizacijama, međunarodnim organizacijama, medijima i svim zainteresovanim organizacijama i zajednicama da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u razmatranju Nacrta zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta u pisanom obliku putem pošte na adresu Ministarstva rada i socijalnog staranja, Rimski trg 46, 81000 Podgorica, ili u elektronskom obliku na e-mail budimirka.djukanovic@mrs.gov.me. U okviru javne rasprave 8. decembra je održan okrugli sto u prostorijama UN Eko zgrade, Bulevar Stanka Dragojevića bb, Podgorica. Rok za dostavljanje komentara je 20 dana od dana objavljivanja poziva na sajtu Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Ovlašćeni predstavnici ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi:

- Mersida Aljićević, vršiteljka dužnosti generalne direktorice Direktorata za socijalnu i dječiju zaštitu
- Budimirka Đukanović, načelnica Direkcije za zaštitu rizičnih grupa

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi:

Tokom trajanja javne rasprave primjedbe, predloge i sugestije u pisanoj formi dostavili su: NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG), NVO Inicijativa mladih sa invaliditetom Boke (I MI Boke), NVO Udruženje paraplegičara Podgorica, NVO Nacionalna asocijacija roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju Crne Gore (NARDOS).

U okviru javne rasprave 8. oktobra 2022. održan je okrugli sto na kom su prisustvovali sljedeći predstavnici OOSI i institucija:

1. Marina Vujačić, UMHCG
2. Marina Božović, Razvitak Cetinje
3. Samir Guberinić, UPOSI Bijelo Polje
4. Međedović Mirnes, UPOSI Bijelo Polje
5. Dragana Božović, UPOSI Bijelo Polje
6. Dejan Bašanović, Udruženje paraplegičara Podgorica
7. Jovana Đurović, Ombudsman Podgorica
8. Vesna Joketić, Organizacija slijepih za Bar i Ulcinj
9. Veselin Joketić, Organizacija slijepih za Bar i Ulcinj
10. Arneta Zejnilović, MRSS
11. Ana Leković, MRSS
12. Darko Moračanin, MRSS
13. Milorad Harjović, NVO Ekivalent
14. Andrija Marićević, ULTI CG
15. Albina Osmanović, MRSS
16. Savo Knežević, NVO Nardos
17. Milisav Korać, Naša inicijativa

Marina Vujačić, izvršna direktorica UMHCG - Pohvalila je Nacrt zakona te istakla da na osnovu godina iskustva i rada u ovoj oblasti, kao i procesa izrade ovog zakona, evidentno je da postoji veliki otpor institucija ka promjeni paradigme i prihvatanju modela ljudskih prava u skladu sa Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom. Konstatovala je da ne postoji oblast života i prava OSI gdje se Konvencija neposredno primjenjuje, iako se država ratifikacijom 2009. obavezala da će sve politike, prakse, zakone pa i običaje uskladiti sa istom. Istakla je da kada postoji potreba da se donosi poseban zakon kao što je ovaj, njegova primjena ni na koji način ne smije zavisiti od opštih zakona. Navela je da su ključne sugestije koje je UMHCG dao na Zakon usvojene, ali da je potrebno da ova reforma bude proširena i na druge oblasti pored ovih pet resora. Konstatovala je da proces reforme mora ići brže, ali da bi bez predstavnika OOSI, kao i podrške UNDP, proces izvjesno išao mnogo sporije. Posebno je istakla važnost prihvatanja sugestija OOSI da se invalidnost definiše kao lično svojstvo, odnosno oštećenje, dok se invaliditet definiše kao društveni fenomen. Sve reforme su bolne za institucije koje ih sprovode, ali kako je navela, to nas ne treba plašiti niti zaustaviti na ovom važnom putu. Zaista je nezamislivo skupo i za samu državu i njene institucija, a posebno neprihvatljivo za OSI, da danas imamo preko 30 komisija, da je ostvarivanje prava dugo i administrativno komplikovano, te zaključila da nijedan proces državu ne treba toliko da košta. Pisani komentari dostavljeni od strane UMHCG su adresirani u nastavku dokumenta.

Samir Guberinić, Udruženje za podršku OSI, Bijelo Polje - Izrazio je zadovoljstvo što će Zakon biti usvojen, te da će lica sa invaliditetom konačno biti u mogućnosti da dobiju status OSI. Sugerisao je da potrebno Zakonom urediti na koji način odlučuje Upravni odbor (UO), konsenzusom ili preglasavanjem, kao i kako će biti birani članovi UO. Takođe, postavio je pitanje vezano za međusobnu razmjenu podataka između resora. Naveo je da je potrebno uvrstiti i oblast saobraćaja, te da se svi servisi podrške trebaju navesti, ne samo oni koji postoje u okviru socijalne i dječije zaštite. Konačno, postavljeno je pitanje kada se jednom utvrdi status OSI i mjera podrške, da li se one mogu revidirati u slučaju da dođe do progresije oštećenja.

Odgovor/pojašnjenje:

U vezi sa odlučivanjem UO, pojašnjeno je da u skladu sa čl. 15 Upravni odbor Zavoda ima predsjednika i dva člana, koje imenuje i razrješava Vlada, i to:

- *predsjednika iz reda predstavnika ministarstva nadležnog za rad i socijalno staranje,*
- *jednog člana iz reda predstavnika NVO koje djeluju u oblasti zaštite prava lica sa invaliditetom, na osnovu javnog poziva za dostavljanje predloga,*
- *jednog člana iz reda zaposlenih u Zavodu na predlog zaposlenih.*

Način odlučivanja Upravnog odbora se ne utvrđuje Zakonom iz razloga jer će Zavod za vještačenje invaliditeta biti osnovan aktom Vlade, nakon kojeg se donosi Statut i Poslovnik o radu UO. Ovim propisima će biti detaljno urađen proces odlučivanja UO. Pojašnjeno je da ovakav sastav odražava intenciju da u UO imamo članove koji dobro razumiju koncept ljudskih prava lica sa invaliditetom i Konvenciju UN, te da će odlučivanje biti rezultat odluke većine članova.

Pitanje međusobne razmjene podataka između resora, djelimično je uređeno članom 33 kojim se uređuje Registar OSI. S obzirom na značaj i kompleksnost Registra, ovo pitanje će detaljnije biti uređeno posebnim Pravilnikom o vođenju Registra. Pojašnjeno je da će u skladu sa propisima o zaštiti podataka o ličnosti biti regulisana razmjena podataka između institucija.

Takođe, pojašnjeno je da su Zakonom trenutno taksativno navedeni resori u kojima se trenutno sprovodi vještačenje invaliditeta. Pored pet navedenih resora, intencija je da se Zakonom omogući što šira podrška u ostvarivanju prava licima sa invaliditetom, te da se ne bi izostavile i one oblasti koje su uređene i koje će u skladu sa obavezama preuzetim ratifikacijom UN Konvencije biti

uređene u budućnosti, Nacrtom zakona u članu 5, stav jedan, predviđena je tzv. otvorena norma koja glasi „kao i ostvarivanja prava u drugim oblastima u kojima se po osnovu tog statusa ostvaruju prava“. Ovim se ostavlja prostor da ovo rješenje upravo bude osnov za ostvarivanja prava u svim sektorima u kojima se prava ostvaruju po osnovu invaliditeta.

Na kraju, pojašnjeno je da jednom utvrđen status lica sa invaliditetom može biti preispitan na zahtjev lica sa invaliditetom odnosno u skladu sa dinamikom revizije koja je definisana metodologijom za procjenu invaliditeta. U skladu sa definicijom invaliditeta koja je sadržana u ovom Zakonu, invaliditet je razvojni društveni fenomen te status lica sa invaliditetom i stepen potrebne podrške mogu biti preispitivani u skladu sa potrebama i zahtjevom lica sa invaliditetom.

Mimo Korać, Naša inicijativa - pozdravlja donošenje ovog Zakona te apeluje da se pristupi njegovom hitnom usvajanju. Istakao je da Zakon počiva na modelu ljudskih prava te, pored ličnih svojstava, prepoznaje i barijere sa kojima se osobe sa invaliditetom suočavaju. S obzirom na set aktivnosti koje treba da prethodne stvaranju uslova za primjenu ovog zakona, apelovao je da se hitno krene sa usklađivanjem svih ostalih propisa. Pohvalio je rješenje kojim se predviđa da predstavnici OOSI budu članovi Upravnog odbora Zavoda za jedinstveno vještačenje invaliditeta, kao i Komisije za utvrđivanje statusa vještaka. Sugestija je da se prihvati njihov predlog da se usaglasi terminologija te umjesto djeca sa invaliditetom/smetnjama i poteškoćama u razvoju koristi termin djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Predloženo je da se u članu 23, stav 1 predvidi da vještaci sa zvanje doktora medicine – specijaliste moraju imati najmanje 5 godina radnog iskustva u struci sa tim zvanjem. Predložio je da se rok za odlučivanje u prvom stepenu skрати na 15 dana.

Odgovor/pojašnjenje:

U vezi sa čl. 23 kojim je predviđeno da vještaci sa zvanje doktora medicine – specijaliste moraju imati najmanje 3 godina radnog iskustva u struci sa tim zvanjem, pojašnjeno je da je u odnosu na sve ostale profesije gdje se zahtjeva 5 godina radnog iskustva, ovaj uslov smanjen na 3 godine jer nam dosadašnja iskustva pokazuju da postoji osnovana bojazan da, usled previsoko postavljenih kriterijuma, nećemo imati dovoljan broj vještaka specijalista medicine jer se radi o deficitarnom kadru u Crnoj Gori. Stoga, predviđeno rješenje ima za cilj omogućavanje formiranja komisija, koje će uz brojne edukacije biti osposobljeni da vještače u skladu sa novom metodologijom za vještačenje invaliditeta.

Dejan Bašanović, Udruženje paraplegičara Podgorica – Takođe je pohvalio Nacrt zakona istakavši da je važno da se pristupi njegovom usvajanju u što kraćem roku. Postavio je pitanje da li će se upisivati u Registar i ona lica koja već imaju utvrđen status po osnovu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, kao i kakav je status lica koja neće podnijeti zahtjev za vještačenje jer već imaju utvrđen status. Sugerisao je da je potrebno uskladiti uslove za izbor direktora Zavoda za vještačenje sa Zakonom o radu, te umjesto kumulativno postavljenih uslova kako je predviđeno ovim Nacrtom, predvidjeti da za direktora Zavoda može biti imenovano lice koje ima VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja, najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima rukovođenja i/ili najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti ostvarivanja ili zaštite prava lica sa invaliditetom. Postavio je pitanje ko utvrđuje stepen podrške.

Odgovor/pojašnjenje:

Član 43 predviđeno je da status lica sa invaliditetom utvrđen do početka primjene ovog zakona na osnovu propisa kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom predstavljaće osnov za ostvarivanje prava iz tog propisa do okončanja postupka jedinstvenog vještačenja invaliditeta po ovom zakonu za svako lice koje je korisnik tih prava.

Danom donošenja konačnog rješenja u postupku vještačenja po ovom zakonu prestaje da važi status lica sa invaliditetom utvrđen na osnovu propisa kojima se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Pojašnjeno je da će u Registar lica sa invaliditetom biti upisana samo ona lica koja prođu proces vještačenja u skladu sa ovim Zakonom i jedinstvenom metodologijom vještačenja invaliditeta, te da bi upisivanje lica koja su status ostvarila po osnovu propisa o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, imalo za rezultat neujednačenu praksu i nejednake kriterijume.

Kumulativni uslov za izbor direktora predviđen je sa intencijom da se obezbijedi da na čelo Zavoda dođe lice koje se pored iskustva u obavljanju rukovodećih poslova, ima iskustva i u oblasti zaštite prava lica sa invaliditetom.

U vezi sa pitanjem ko utvrđuje stepen podrške, pojašnjeno je da je predviđeno da komisija utvrđuje pored stepena invaliditeta i stepe potrebne podrške, kojim se stavlja akcenat na odgovornost države da uklanja barijere i obezbijedi potrebnu podršku za uključivanje u društvo na ravnopravnoj osnovi sa drugima.

Andrija Marićević, Udruženje lica sa tjelesnim invaliditetom – pozdravio je predlog za usvajanje ovako važnog zakona i zadovoljstvo što je Nacrt zakona usklađen sa UN Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom. Postavio je pitanje u kojoj mjeri je predviđeno usklađivanje propisa i podzakonskih akata sa ovim zakonom, te da li će lica moći nesmetano da ostvaruju svoja prava, poput povlastica u saobraćaju. Postavio je pitanje i da li će se raditi revizija postojećih prava. Takođe, zaključio je da lica koja nemaju potrebu za vještačenjem jer imaju prethodno utvrđen status odnosno ostvaruju prava, neće biti prepoznati u Registru.

Odgovori/pojašnjenja:

U vezi sa ostvarivanjem prava na osnovu do sada utvrđenog statusa, pojašnjeno je da je čl. 43 predviđeno da status lica sa invaliditetom utvrđen do početka primjene ovog zakona na osnovu propisa kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom predstavljaće osnov za ostvarivanje prava iz tog propisa do okončanja postupka jedinstvenog vještačenja invaliditeta po ovom zakonu za svako lice koje je korisnik tih prava.

Danom donošenja konačnog rješenja u postupku vještačenja po ovom zakonu prestaje da važi status lica sa invaliditetom utvrđen na osnovu propisa kojima se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Ovakvim rješenjem omogućen je kontinuitet u ostvarivanju prava.

U vezi sa preispitivanjem postojećih rješenja, pojašnjeno je da će Ministarstvo donijeti stav odnosno odluku da li će se raditi preispitivanje, koja prava i u kojim rokovima će se preispitivati.

Veselin Joketić, Organizacija slijepih za Bar i Ulcinj – Pohvalio je Nacrt zakona i inicijativu za formiranje Zavoda kao i Registra lica sa invaliditetom. Predložio je da rješenje koje izdaje Zavod mora da sadrži i stepen i vrsta invaliditeta, kako bi lica mogla nesmetano da nastave da ostvaruju

prava. Takođe, istakao je da je važno da članovi komisije budu specijalizovani za oštećenje koje se vještači, te da se ne možemo dovesti opet u situaciju da na primjer ginekolog vještači oštećenje vida.

Odgovor/pojašnjenje:

U vezi sa sugestijom da članovi komisije budu specijalizovani za oštećenje koje se vještači, odgovoreno je da je upravo to rješenje predviđeno Zakonom odnosno Uredbom koja je u izradi, te da će se formirati minimum 4 prvostepene komisije, koje će formirati direktor. Pritom, planirano je da jedna komisija bude specijalizovana za vještačenje djece, te će u skladu sa tim biti formirana na način da uključuje sve relevantne stručnjake za djecu. Multidisciplinarni sastav komisija predviđen je i za sve ostale komisije, kako bi se, na najbolji mogući način, utvrdile stvarne potrebe za podrškom u svakodnevnom funkcionisanju.

Marina Božović, Udruženje Razvitak Cetinje – je istakla da je veoma važno da se vodi računa da komisija bude formirana na način da odgovara vrsti oštećenja lica koje se vještači, te stručnjaka koji su specijalizovani da procjene podršku svakog konkretnog lica. Predložila je da se uradi revizija svih postojećih rješenja, jer bi jedino tako obezbijedili da svi budu ravnopravno tretirani.

Odgovor/pojašnjenje:

Vezano za formiranje komisije u skladu sa vrstom oštećenja, pojašnjenje je isto kao kod prethodnog odgovora.

Dragana Božović, Udruženje za podršku OSI, Bijelo Polje – Postavila je pitanje da li će između Zavoda i ostalih institucija biti omogućena razmjena podataka, te na taj način automatski biti priznata prava, ili će lica sa invaliditetom morati sama da podnose zahtjev za ostvarivanje prava.

Odgovor/pojašnjenje:

Pitanje međusobne razmjene podataka između resora, djelimično je uređeno članom 33 kojim se uređuje Registar OSI. S obzirom na značaj i kompleksnost Registra, ovo pitanje će detaljnije biti uređeno posebnim Pravilnikom o vođenju Registra. Pojašnjeno je da će u skladu sa propisima o zaštiti podataka o ličnosti biti regulisana razmjena podataka između institucija.

Milorad Hajrović, Ekvivalent – Podržao je sugestije svojih kolega. S obzirom da po prvi put usvajamo jedan ovakav zakon, neophodno je dobro sagledati sve izazove sa kojima se možemo suočiti u njegovoj implementaciji. Predložio je da rješenjem, pored stepena podrške, bude predviđen i procenat oštećenja. Takođe, sugerisao je da je neophodno da konkurs za vještake bude otvoren za sve zainteresovane kandidate koji ispunjavaju kriterijume.

Odgovor/pojašnjenje:

Stepen podrške koji će pored statusa biti utvrđen rješenjem Zavoda, sadržaćće sve bitne elemente stručnog nalaza i mišljenja komisije, uključujući utvrđeni procenat invaliditeta.

Zakonom je predviđeno da svako lice koje ispunjava zakonom predviđene uslove, može da se prijavi na javni konkurs za odabir vještaka. Nakon što komisija obavi intervju sa kandidatima koji ispunjavanju uslove, utvrđuje listu vještaka koje nakon toga formalno imenuje Ministar.

Rezime primjedbi, predloga i sugestija dostavljenih pisanim putem, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

1. Primjedbe, predlozi i sugestije NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore

Komentar 1:

Član 1 Nacrta zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta (U daljem tekstu Nacrta zakona) mijenja se, tako da glasi: "Ovim zakonom uređuje se pojam i postupak jedinstvenog vještačenja invalidnosti, utvrđuje se javni interes za jedinstveno vještačenje invalidnosti, utvrđuju se pojam invaliditeta, invalidnosti i procjene invaliditeta, oblasti vještačenja, uslovi za vršenje vještačenja, način osnivanja i djelokrug rada specijalizovane ustanove za jedinstveno vještačenje invaliditeta, obrazovanje i vođenje Registra lica sa invaliditetom, obrazovanje i vođenje Registra vještaka za jedinstveno vještačenje invaliditeta, rokovi za odlučivanje u postupku vještačenja odnosno procjene invaliditeta, finansiranje specijalizovane ustanove za jedinstveno vještačenje invaliditeta, kao i druga pitanja od značaja za njen rad."

Obrazloženje komentara:

Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom i Opšti komentari Komiteta UN za prava osoba s invaliditetom prepoznaju termine "Disability assessment" i "Disability determination", odnosno "utvrđivanje invalidnosti" i "procjena invaliditeta". Naime, invalidnost, odnosno oštećenje, kao lično svojstvo pojedinca se utvrđuje, dok se invaliditet, kao razvojni društveni koncept i fenomen, može samo procjenjivati, odnosno može se i mora se procjenjivati uticaj invaliditeta na kvalitet života osoba s invaliditetom, uključujući stepen i vrstu potrebne podrške, i pristup pravima.

ODGOVOR:

Primjedba iz Komentara broj 1 nije prihvaćena iz sledećih razloga:

Imajući u vidu da je jedan od ključnih ciljeva Nacrta zakona da se vještačenje zasnije na modelu ljudskih prava, ono mora biti zasnovano ne samo na ličnim svojstvima odnosno oštećenju podnosioca zahtjeva već i na barijerama sa kojima se suočava, te upravo iz tih razloga je neophodno da se zadrži formulacija "vještačenje invaliditeta" i nije moguće zamijeniti je formulacijom "vještačenje invalidnosti" naročito u svijetlu korekcije urađene u toku izrade Nacrta na predlog UMHCG - da se invalidnost definiše kao lično svojstvo.

Kad bi se uvažila ova sugestija i prihvatila formulacija koju predlaže UMHCG "vještačenje invalidnosti", a polazeći od toga da je invalidnost definisana kao lično svojstvo takođe na predlog UMHCG to bi značilo da vještačenje svodimo na takozvani medicinski model vještačenja gdje se vještače samo oštećenja lica što bi bilo suprotno Konvenciji UN o pravima lica sa invaliditetom koja naglašava upravo interakciju lica sa različitim barijerama.

U članu 3 Nacrta Zakona veoma je detaljno pojašnjena definicija jedinstvenog vještačenja invaliditeta iz koje je jasno da je procjena invalidnosti samo jedan od segmenata postupka jedinstvenog vještačenja invaliditeta:

Jedinstveno vještačenje invaliditeta (u daljem tekstu: vještačenje), u smislu ovog zakona, je postupak u kojem se procjenjuje i/ili utvrđuje postojanje dugoročnog fizičkog, psiho-socijalnog, intelektualnog ili senzornog oštećenja lica koje u sadejstvu sa različitim barijerama može otežati puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima, kao i stepen potrebne podrške za njegovo ravnopravno uključivanje u društvo.

Komentar 2:

Član 2 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi: "Jedinstveno vještačenje invalidnosti je djelatnost od javnog interesa.

Ostvarivanje javnog interesa u ovoj djelatnosti obezbjeđuje država Crna Gora (u daljem tekstu: država), pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.

Obrazloženje komentara:

Usklađivanje s izmjenama u članu 1.

ODGOVOR:

Primjedba navedena u Komentaru broj 2 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 3:

Član 3 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi: "Jedinstveno vještačenje invalidnosti (u daljem tekstu: vještačenje), u smislu ovog zakona, je postupak u kojem se procjenjuje i/ili utvrđuje postojanje dugoročnog fizičkog, psiho-socijalnog, intelektualnog, senzornog, rijetkog i/ili višestrukog oštećenja lica koje u sadejstvu sa različitim barijerama može otežati puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima, kao i stepen potrebne podrške za njegovo ravnopravno uključivanje u društvo."

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 3 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Primjedba koja se tiče uključivanja u definiciju jedinstvenog vještačenja invaliditeta formulacije „rijetkog i/ili višestrukog oštećenja lica“ nije prihvaćena jer i rijetka i višestruka oštećenja lica mogu postojati kod svih u definiciji navedenih oštećenja, a način njihovog vještačenja će biti precizno propisan Uredbi o jedinstvenoj metodologiji vještačenja.

Takođe, definicija je u potpunosti usklađena sa definicijom lica sa invaliditetom predviđanom UN Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom.

Komentar 4:

Član 4 mijenja se, tako da glasi: "Cilj vještačenja je utvrđivanje statusa lica sa invaliditetom kao i stepena i vrste potrebne podrške za ravnopravno učešće u društvu tog lica (u daljem tekstu: stepen i vrsta podrške).

Obrazloženje komentara:

Osim jezičkog usklađivanja, neophodno je, pored stepena potreba procijeniti i vrstu potreba i potrebne podrške za njihovo zadovoljavanje jer bez toga proces nije zaokružen.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 4 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Primjedba koja se odnosi na dopunu cilja vještačenja osim utvrđivanjem stepena podrške i utvrđivanjem vrsta podrške nije prihvaćena jer je stepen potrebne podrške za ravnopravno učešće u društvu širi pojam od vrsta podrške koje će upravo na osnovu utvrđenog stepena podrške biti moguće ostvariti, a zavisno od preferencija samog lica sa invaliditetom.

U članu 8 Nacrta Zakona data je definicija koja glasi:

Stepen podrške za ravnopravno učešće u društvu je obim mjera, prava i usluga koje su neophodne za puno i efikasno učešće i uključenost pojedinca u sve sfere društvenog života.

Komentar 5:

Član 5 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi: "Akt kojim se na osnovu vještačenja utvrđuje status lica sa invaliditetom i stepen i vrsta potrebne podrške za ravnopravno uključivanje u društvo predstavlja jedinstveni osnov za pokretanje postupaka za ostvarivanje prava koja se, po osnovu tog statusa odnosno utvrđenog stepena i vrste potrebne podrške, ostvaruju u oblasti socijalne i dječje zaštite, obrazovanja djece sa invaliditetom/smetnjama odnosno teškoćama u razvoju, penzijskog i invalidskog osiguranja, boračke i invalidske zaštite, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, rada i radnih odnosa, kao i ostvarivanja prava u drugim oblastima u kojima se po osnovu tog statusa ostvaruju prava.

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 5 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 6:

Član 6 mijenja se, tako da glasi:

"Zabranjena je neposredna i posredna diskriminacija lica koje se vještači po osnovu rase, boje kože, nacionalne pripadnosti, društvenog ili etničkog porijekla, veze sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili drugog mišljenja, pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualnih karakteristika, zdravstvenog stanja, invalidnosti, starosne dobi, imovnog stanja, bračnog ili porodičnog stanja, trudnoće, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji, sindikalnoj ili drugoj organizaciji, ili neko drugo lično svojstvo.

Obrazloženje komentara:

Imajući u vidu da je invaliditet razvojni društveni koncept/fenomen ovaj pojam treba brisati iz člana jer se diskriminacija vrši po osnovu ličnih svojstava pojedinca i/ili grupe i njihove pripadnosti, odnosno pretpostavljenih ličnih svojstava i pretpostavljene pripadnosti

ODGOVOR:

Sugestija iz Komentara broj 6 je prihvaćena u načelu i izraz invaliditet će biti zamijenjen izrazom invalidnost u članu 6 Nacrta Zakona.

Komentar 7:

Član 7 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi: "Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- Lice sa invaliditetom je lice koje ima dugoročna fizička, psiho-socijalna, intelektualna, senzorna, rijetka i/ili višestruka oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati njegovo puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima.
- Dijete sa invaliditetom/smetnjama odnosno teškoćama u razvoju je dijete koje ima dugoročna fizička, psiho-socijalna, intelektualna, senzorna, rijetka i/ili višestruka oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati njegovo puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima.
- Vještačenje invalidnosti je postupak u kojem se utvrđuje status lica sa invaliditetom, odnosno vrsta i procenat oštećenja.
- Procjena invaliditeta je postupak prikupljanja informacija o postojanju dugoročnog fizičkog, psiho-socijalnog, intelektualnog, senzornog, rijetkog i/ili višestrukog oštećenja lica koje u sadejstvu sa različitim barijerama može otežati puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima, kao i o stepenu i vrsti potrebne podrške za njegovo ravnopravno uključivanje u društvu.
- Utvrđivanje statusa lica sa invaliditetom je postupak kojim se na osnovu informacija prikupljenih u procesu vještačenja invalidnosti i procjene invaliditeta utvrđuje postojanje stepena i vrste fizičkih, psiho-socijalnih, intelektualnih, senzornih, rijetkih i/ili višestrukih oštećenja, i stepen i vrsta prepreka u svakodnevnom funcionisanju,
- Stepem i vrsta potrebne podrške za ravnopravno učešće u društvu je obim mjera, prava i usluga koje su neophodne za puno i efikasno učešće i uključenost pojedinca u sve sfere društvenog života.
- Invaliditet je društveni fenomen koji proističe iz interakcije osoba sa fizičkim, psiho-socijalnim, intelektualnim, senzornim, rijetkim i/ili višestrukim oštećenjima sa različitim barijerama koje otežavaju njihovo puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa ostalim članovima tog društva;

- Invalidnost je lično svojstvo pojedinca koje je posljedica fizičkih, psiho-socijalnih, intelektualnih, senzornih, rijetkih i/ili višestrukih oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama otežavaju puno i efektivno učešće te osobe u društvu na osnovu jednakosti sa ostalim članovima tog društva;
- Registar lica sa invaliditetom predstavlja sveobuhvatnu i cjelovitu, metodološki standardizovanu i kontinuirano ažuriranu evidenciju lica s invaliditetom i djece sa invaliditetom/smetnjama odnosno teškoćama u razvoju;
- Vještak za jedinstveno vještačenje invalidnosti je lice specijalizovano i osposobljeno za obavljanje poslova jedinstvenog vještačenja invalidnosti zasnovanog na modelu ljudskih prava, a u skladu sa Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom.

ODGOVOR:

Primjedbe navedene u komentaru broj 7 nisu prihvaćene.

Primjedba koja se odnosi na dodavanja formulacije „rijetka i/ili višestruka oštećenja“ u definiciju u stavu 1 alinejama 1 i 2 ovog člana nije moguće prihvatiti zato što se koristi definicija iz Konvencije UN, a i zbog razloga koji su navedeni u odgovoru na komentar broj 3.

Primjedbe koje se tiču jezičkih usklađivanja odnosno zamjene izraza invaliditet izrazom invalidnost nije moguće prihvatiti iz razloga navedenih u odgovorima na komentar broj 1.

Komentar 8:

Član 9, stav 1, mijenja se, tako da glasi: "Radi sprovođenja postupka jedinstvenog vještačenja invalidnosti iz člana 3 ovog zakona, osniva se specijalizovana ustanova za jedinstveno vještačenje invalidnosti - Zavod za vještačenje invalidnosti (u daljem tekstu: Zavod)."

Obrazloženje komentara:

Jezičko i suštinsko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 8 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 9:

Član 11 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi:

"Djelatnost Zavoda je:

- sprovođenje postupka jedinstvenog vještačenje invalidnosti u prvom i drugom stepenu;
- vođenje Registra lica sa invaliditetom;
- vođenje Registra vještaka za jedinstveno vještačenje invalidnosti;
- davanje stručnih mišljenja u vezi sa sprovođenjem postupka jedinstvenog vještačenja invalidnosti;
- organizovanje i unaprjeđivanje poslova jedinstvenog vještačenja invalidnosti;

- sprovođenje edukacije za obavljanje poslova vještačenja invalidnosti i izdavanje potvrda o završenoj edukaciji;
- obavljanje drugih poslova propisanih zakonom, statutom i aktima Zavoda.

Obrazloženje komentara:

Jezičko i suštinsko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 9 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 10:

Član 12 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi:

"U obavljanju svoje djelatnosti Zavod:

- vodi postupke po zahtjevima za jedinstveno vještačenje invalidnosti i donosi rješenja u tim postupcima;
- vodi Registar lica sa invaliditetom i Registar djece sa invaliditetom/smetnjama, odnosno teškoćama u razvoju;
- vodi evidenciju i dokumentaciju u vezi sa poslovima vještačenja invalidnosti;
- organizuje i sprovodi edukaciju za obavljanje poslova vještačenja invalidnosti;
- vodi Registar vještaka za jedinstveno vještačenje invalidnosti;
- saraduje sa organima državne uprave i drugim pravnim licima;
- obavlja i druge poslove u okviru svoje djelatnosti;

Sadržaj i način vođenja evidencija i dokumentacije iz stava 1 alineja 3, kao i Registra iz stava 1 alineja 5 i Registra iz stava 1 alineja 6 ovog člana propisuje Zavod.

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 10 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 11:

Član 13 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi:

"Za potrebe vještačenja invalidnosti Zavod preuzima podatke iz elektronskih i drugih zbirki podataka organa nadležnih za njihovu obradu.

Bliže uslove o preuzimanju podataka iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove rada i socijalnog staranja.

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 11 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 12:

Član 22, stav 1 Nacrta zakona mijenja de, tako da glasi:

"Jedinstveno vještačenje invalidnosti obavljaju vještaci za jedinstveno vještačenje invalidnosti (u daljem tekstu: vještaci).

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 12 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 13:

Član 25, stav 2 mijenja se, tako da glasi:

"Izuzetno od stava 1 ovog člana, poslove vještačenja mogu obavljati i lica koja nijesu u radnom odnosu u Zavodu, a koja se nalaze u Registru vještaka za jedinstveno vještačenje invalidnosti.

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 13 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 14:

Član 26 mijenja se, tako da glasi:

"Način i postupak vještačenja sprovodi se u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji vještačenja invalidnosti koju donosi Vlada.

Aktom iz stava 1 ovog člana uređuje se naročito:

- metodologija i način procjene i/ili utvrđivanja postojanja dugoročnog fizičkog, psiho-socijalnog, intelektualnog, senzornog, rijetkog i/ili višestrukog oštećenja lica koja u sadejstvu sa

različitim barijerama mogu otežati njegovo puno i efektivno učešće u društvu na osnovu jednakosti sa drugima, uključujući i procjenu potrebne podrške za zapošljavanje i rad, kao i način utvrđivanja stepena i vrste potrebne podrške za njegovo ravnopravno uključivanje u društvo;

- obrazovanje, sastav i način rada komisija vještaka;
- postupak podnošenja zahtjeva, vođenje postupka i odlučivanja po žalbi;
- vrsta i sadržaj dokumentacije potrebne za sprovođenje vještačenja;
- oblik i sadržaj obrasca na kojem se daje nalaz i mišljenje prvostepene i drugostepene komisije, kao i drugih obrazaca;
- sadržaj rješenja o činjenicama utvrđenim u postupku vještačenja;
- obuhvat stepena i vrste potrebne podrške za ravnopravno uključivanje u društvo.

Obrazloženje komentara:

Jezičko i suštinsko usklađivanje s prethodnim odredbama.

Dodatno, termin "radna sposobnost" je u potpunosti suprotan Konvenciji UN o pravima osoba s invaliditetom pa je isti neophodno brisati, što znači diskriminatoran je jer polazi od pretpostavke da osobe s invaliditetom samo zbog svog ličnog svojstva imaju unanjenu radnu sposobnost u odnosu na osobe bez invaliditeta.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena.

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u Komentaru broj 14 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Primjedbu koja se tiče brisanja termina radna sposobnosti nije moguće prihvatiti, jer se taj termin pominje u okviru odredbe kojom se navodi koje će sve oblasti biti obuhvaćene uredbom o jedinstvenoj metodologiji vještačenja, a njom se procjena radne sposobnosti mora obuhvatiti, jer se tek nakon utvrđenih činjenica vezanih za radnu sposobnost može i odrediti stepen potrebne podrške za zapošljavanje, rad i očuvanje zaposlenja.

Nikako se ne može reći da je termin radna sposobnost u suprotnosti sa UN Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom, jer „polazi od pretpostavke da osobe sa invaliditetom samo zbog svog ličnog svojstva imaju unanjenu radnu sposobnost u odnosu na osobe bez invaliditeta“ zato što sve osobe bez obzira na to imaju li invaliditet ili ne prilikom zapošljavanja moraju dokazati radnu sposobnost ljekarskim uvjerenjem, dakle termin nije diskriminatoran. Kod osoba sa invaliditetom se procjena radne sposobnosti razmatra tokom vještačenja u domenu eventualne potrebe obezbjeđivanja odgovarajućeg stepena podrške za ravnopravno uključivanje na tržište rada odnosno za rad i očuvanje zaposlenja, u slučajevima kad je to neophodno licu koje se vještači.

Komentar 15:

Član 27 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi:

"Aktom iz stava 1 prethodnog člana uređuje se bliže i:

- način obrazovanja i rada Komisije za utvrđivanje statusa vještaka za jedinstveno vještačenje invalidnosti;
- postupak raspisivanja javnog poziva za prijavljivanje kandidata za vještake za jedinstveno vještačenje invalidnosti;
- postupak utvrđivanja statusa vještaka za jedinstveno vještačenje invalidnosti.

Komentar 16:

Član 28, stav 2 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi:

"Izuzetno od prethodnog stava, zahtjev za vještačenje invalidnosti mogu podnijeti i centri za socijalni rad, kao i javne ustanove iz oblasti zdravstva ili prosvjete, uz dostavljeno obrazloženje razloga zbog kojih to pravno lice zahtijeva vještačenje invalidnosti za određeno fizičko lice."

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVOR:

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u komentarima broj 15 i 16 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Komentar 17:

Član 30, stavovi 2 i 3 Nacrta zakona mijenjaju se, tako da glase:

"Rješenjem se obavezno utvrđuje da li se podnosiocu zahtjeva priznaje status lica sa invaliditetom i koji stepen i vrsta podrške je potreban za ravnopravno uključivanje u društvo tog lica. Rješenje se ne može donijeti bez izjašnjenja stranke o rezultatima ispitnog postupka."

Obrazloženje komentara:

Jezičko usklađivanje s prethodnim odredbama.

ODGOVORI:

Ova primjedba nije prihvaćena.

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u komentaru broj 17 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

Primjedba koja se tiče obaveznog izjašnjenja stranke o rezultatima ispitnog postupka nije prihvaćena, jer je cilj da se postupak vještačenja učini bržim i efikasnijim po podnosioca zahtjeva.

Komentar 18:

Član 42 Nacrta zakona mijenja se, tako da glasi:

"Status lica sa invaliditetom utvrđen do početka primjene ovog zakona na osnovu propisa kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom predstavljaće osnov za ostvarivanje prava iz tog propisa do okončanja postupka jedinstvenog vještačenja invalidnosti po ovom zakonu za svako lice koje je korisnik tih prava.

Danom donošenja konačnog rješenja u postupku vještačenja po ovom zakonu prestaje da važi status lica sa invaliditetom utvrđen na osnovu propisa kojima se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena.

Primjedba koja se tiče jezičkog usklađivanja navedena u komentaru broj 18 nije prihvaćena iz razloga navedenih u odgovoru na Komentar broj 1.

2. Primjedbe, predlozi i sugestije NVO Inicijativa mladih sa invaliditetom Boke (I MI Boke)

Komentar 1:

U članu 6 Nacrta Zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja invaliditeta (u daljem tekstu: Nacrt Zakona) riječi: „invaliditeta/invalidnosti” zamjenjuju se riječima: „vrsti i stepenu invalidnosti”.

Objašnjenje komentara 1:

Kako se i u samom Nacrtu Zakona (član 8 alineja 6 i 7), invaliditet definiše kao društveni fenomen, a invalidnost kao lično svojstvo, to se **diskriminacija može vršiti jedino po osnovu invalidnosti. Praksa je do sada pokazala da se diskriminacija vrlo često vrši po osnovu vrste i stepena invalidnosti**, a s obzirom da se to ni u jednom zakonu jasno ne ističe, vrlo je teško tražiti zaštitu od diskriminacije po ovom osnovu. Zbog toga Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja invaliditeta **treba jasno istaći ove osnove diskriminacije**, koju osobe s invaliditetom (OSI) često trpe, **a do koje vrlo lako može doći u procesu vještačenja invaliditeta.**

ODGOVOR:

Predlog je u načelu prihvaćen.

Dakle, predlog sadržan u Komentaru 1 da se u članu 6 termin „invaliditeta/invalidnosti“ zamjeni terminom „invalidnost“ je u načelu prihvaćen te će na taj način biti izvršena korekcija u tekstu.

Komentar 2:

U članu 8 Nacrta Zakona nakon alineje 7 dodaje se nova alineja koja glasi:
„Dugoročno oštećenje podrazumjeva ono oštećenje koje traje najmanje godinu dana.”

Objašnjenje komentara 2:

Kako je sintagma „dugoročno oštećenje” veoma važna za proces vještačenja i sticanje statusa lica s invaliditetom, a što se vidi iz samih definicija lica s invaliditetom, djeteta s invaliditetom odnosno teškoćama u razvoju i vještačenja koje su date u Nacrtu Zakona (član 8 alineja 1, 2 i 3), **neophodno ju je definisati**. U definisanju roka koji će se smatrati dugoročnim te biti osnova za utvrđivanje oštećenja, tj. pokretanja postupka za vještačenje **korišćena je definicija „privremenosti oštećenja” iz Zakona o Amerikancima s invaliditetom**: „(B) Paragraf (1)(C) se ne primjenjuje na oštećenja koja su prolazna i mala. Prolazno oštećenje je oštećenje sa stvarnim ili očekivanim trajanjem od 6 meseci ili manje.” (Sekcija 12102. Paragraf 3. B Zakona o Amerikancima s invaliditetom)¹. Kako je Crna Gora daleko od standarda Sjedinjenih Američkih država, to **predlažemo duplo veći rok trajanja oštećenja** za osnov sticanja statusa lica s invaliditetom. Smatramo da je ovo razumno i prihvatljivo, a da na **neusvajanje ovog**

Predloga/Sugestije/Komentara tj. nedefinisanje termina „dugoročno oštećenje” može u praksi proizvesti prevelika diskreciona ovlašćenja izvršne vlasti da prečesto i na uštrb prava OSI skraćuje ili produžava rok trajanja oštećenja koji se smatra dugoročnim. To bi **dovelo do pravne nesigurnosti u ostvarivanju prava OSI.**

ODGOVOR:

Primjedba iz Komentara 2 je u načelu prihvaćena.

Definicija termina „dugoročno oštećenje“ će biti unijeta u član 8.

Komentar 3:

U članu 13 stavu 2 Nacrta Zakona riječi: „*poslove rada i socijalnog staranja*” zamjenjuju se riječima: „*poslove javne uprave*”.

Obrazloženje komentara 3:

S obzirom da se **važni podaci za vještačenje nalaze u elektronskim i drugim zbirkama podataka kod različitih državnih i lokalnih organa iz različitih resora**, to je **nemoguće da se bliži uslovi za preuzimanje ovih podataka** od strane Zavoda za vještačenje invaliditeta **propišu od strane Ministarstva nadležnog za poslove rada i socijalnog staranja**. Naime, ne može Ministarstvo rada i socijalnog staranja propisati način i uslove preuzimanja podataka o npr. djeci s invaliditetom, smetnjama odnosno teškoćama u razvoju, o kojima zbirku podataka vodi Ministarstvo prosvjete. **Zbog toga je neophodno da ove bliže uslove propiše Ministarstvo nadležno za javnu upravu**, jer je i **Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti** ("Službeni list Crne Gore", br. 79/08 od 23.12.2008, 70/09 od 21.10.2009, 44/12 od 09.08.2012, 22/17 od 03.04.2017), kao Zakonom koji i propisuje uslove i način vođenja zbirki podataka, **propisano da je upravo ovo Ministarstvo nadležno** za definisanje obrazaca i podzakonskih akata **u ovoj oblasti** (član 13 stav 3 i član 26 stav 3) Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

ODGOVORI:

Ova primjedba nije prihvaćena iz razloga što je cilj da se objedini donošenje svih podzakonskih akata na jednom mjestu zbog njihove pripreme i usaglašenosti sa svrhom zakona, te zbog činjenice da je nesporno da ministarstvo rada i socijalnog staranja raspolaže sa mnogo većim opsegom znanja i iskustava kada su u pitanju podaci neophodni za vještačenje i njihove baze.

Komentar 4:

U članu 15 stavu 1 Nacrta Zakona alineja 1 mijenja se i glasi:

„- predsjednika iz reda predstavnika Vlade na predlog Vlade,”.

Obrazloženje komentara 4:

Dosadašnja je praksa da, **osnivač** (bilo Vlada Crne Gore, bilo lokalna samouprava) **imenuje svoje predstavnike/ce za članove/ice** upravnih odbora **svih javnih ustanova**. Pošto **Zavod za vještačenje invaliditeta osniva Vlada Crne Gore**, to u upravnom odboru **predsjednik/ca, odnosno jedan/a član/ica treba biti ona osoba koju Vlada imenuje**. Ovo naročito imajući u vidu da **nije jedino Ministarstvo rada i socijalnog staranja zainteresovano za proces vještačenja, već su to i druga ministarstva** bilo direktno ili indirektno, a naročito: Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava i dr. Stoga treba Vladi Crne Gore dati ovlašćenje da izabere iz kog ministarstva će biti predsjednik/ca i član/ica upravnog odbora Zavoda za vještačenje invaliditeta. Ukoliko samo predstavnik/ca Ministarstva nadležnog za poslove rada i socijalnog staranja bude imao/la šansu da bude imenovan/na za člana/icu i predsjednika/icu upravnog odbora Zavoda za vještačenje invaliditeta, onda to neće biti u skladu sa modelom ljudskih prava, koji je zastupljen u Konvenciji UN-a o pravima OSI, nego sa modelom milosrđa prema OSI.

ODGOVORI:

Ova primjedba nije prihvaćena.

Razlozi zbog kojih primjedba nije prihvaćena je što je zbog postupka utvrđivanja predloga neophodno definisati iz kojeg resora će Vladi biti upućen predlog predstavnika, pri čemu se podrazumijeva da je predstavnik tog ministarstva predstavnik Vlade, a kako je vještačenje do sada rađeno u pet resora od kojih su tri u nadležnosti ministarstva rada i socijalnog staranja logično je da u ovom resoru postoji najveći kadrovski potencijal za obavljanje funkcije za koju je jako značajno prethodno znanje i iskustvo u oblasti zaštite i ostvarivanja prava lica sa invaliditetom.

Komentar 5:

U članu 16 alineji 10 Nacrta Zakona riječi: „vodi drugostepeni postupak i” brišu se.

Nakon alineje 10 dodaje se nova alineja koja glasi:

„donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Zavodu;”.

Obrazloženje komentara 5:

Ni u jednoj javnoj ustanovi upravni odbor ne vodi drugostepeni upravni postupak, stoga smatramo da ni upravni odbor Zavoda za vještačenje invaliditeta ne treba da ima ovu nadležnost. Dodatno, **shodno članu 31 Nacrta Zakona, upravni odbor Zavoda i ne vodi drugostepeni upravni postupak**, već to radi Komisija za žalbe, a **upravni odbor** Zavoda **samo donosi rješenje**, čiji predlog priprema predmetna Komisija Zavoda.

Sa druge strane, pošto je **akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta opšti akt**, to smo stanovništa da, u skladu sa članom 16 alinejom 5 Nacrta Zakona, **upravni odbor Zavoda** za vještačenje invaliditeta **treba da donosi ovaj dokument**, a ne direktor Zavoda, kako je to predviđeno članom 18 stavom 1 alinejom 6 Nacrta Zakona (Predlog/Sugestija/Komentar 6). Ovo naročito što, ako se usvoji Predlog/Sugestija/Komentar 4, u upravnom odboru će biti predstavnik/ca Vlade Crne Gore, organizacija OSI i zaposlenih u Zavodu, koji/e **najbolje znaju koja radna mjesta Zavodu trebaju** da bi adekvatno sprovodio vještačenje.

ODGOVORI:

Primjedba je djelimično prihvaćena,

Prihvaćen je dio kojim se predlaže da se nakon alineje 10 doda nova alineja koja glasi:

„donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Zavodu;”. „, te da se na taj način nadležnost za donošenje akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Zavodu dodijeli Upravnom odboru, uz preciziranje da Upravni odbor donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Zavodu na predlog direktora.

Napominjemo da je recimo u nadležnosti direktora centara za socijalni rad da donose ovaj Akt, ali cijenimo osnovanom sugestiju da je svakako korisnije da oba organa Zavoda i direktor i Upravni odbor učestvuju u donošenju te odluke svako u domenu svoje nadležnosti, jer to može samo doprinijeti njenom kvalitetu.

Primjedba koja se odnosi na nadležnost za vođenje drugostepenog postupka nije prihvaćena iz sledećih razloga: činjenica je da ne postoji slična praksa u drugim javnim ustanovama da Upravni odbor vodi drugostepeni postupak, međutim u ovom slučaju Zavod predstavlja specijalizovanu ustanovu koja će obavljati poslove koji su se do sada obavljali u pet različitih resora. Takođe, činjenica je da se radi o specijalizovanoj ustanovi koja u ovom trenutku nema nijednu sebi sličnu ustanovu sa kojom bi se mogla upoređivati u našem sistemu.

Jedan od ciljeva donošenja ovog zakona je ujednačavanje kriterijuma i metodologije za odlučivanje, kao i objedinjavane postupka donošenja odluka po zahtjevu za vještačenje na jednom mjestu, što je i bio jedan od razloga da se drugostepeno odlučivanje izmjesti iz svih resora u kojima je postojalo, a da ova specijalizovana ustanova objedini odlučivanje u postupcima po zahtjevima za vještačenje u prvostepenom i drugostepenom postupku. Ovo rješenje je i cjelishodnije u svjetlu činjenice da će u drugostepenoj komisiji Zavoda biti vještaci koji će imati neophodno znanje i iskustvo u ovoj oblasti.

Takođe, zbog izuzetnog značaja poslova koje Zavod treba da obavlja i sama struktura Upravnog odbora je drugačija u odnosu na strukturu upravnih odbora u drugim javnim ustanovama.

Upravni odbor će donositi odluku u drugostepenom postupku, ali će prethodne radnje obavljati Komisija za žalbe u dijelu pravnih pretpostavki i Drugostepena komisija u dijelu vještačenja, jednako kako 'e odluku u prvostepenom postupku donositi direktor iako 'e prethodne poslove obavljati pravna služba i prvostpene komisije.

Cilj je da se kompletan postupak vještačenja sprovodi u Zavodu i izmjesti iz različitih resora izvršne vlasti, koji bi bili jedina alternativa predloženom načinu drugostepenog odlučivanja u Nacrtu Zakona.

Ovo rješenje je izabrano jer nadležnost za donošenje odluka u javnoj ustanovi mogu imati samo direktor i Upravni odbor, a kako direktor donosi prvostepeno rješenje onda je Upravnom odboru data nadležnost za donošenje drugostepenog.

Upravni odbor u kojem je obavezan jedan član predstavnik NVO koje djeluju u oblasti zaštite prava lica sa invaliditetom je predložen između ostalog i da bi se uvažila preporuka Konvencije da se obezbjedi učešće predstavnika osoba sa invaliditetom u donošenju odluka koje se na njih odnose.

Na ovaj način se upravo obezbjeđuje učešće predstavnika osoba sa invaliditetom u donošenju odluka u postupku po žalbama, a na osnovu odlučivanja u drugostepenom postupku povećava se značajno opseg poznavanja najvažnijeg segmenta rada Zavoda pa samim tim svakodnevno unapređuje i njihov kapacitet za donošenje ostalih odluka iz nadležnosti Zavoda naročito u domenu unapređenja rada.

Komentar 6:

U članu 18 stavu 1 alineji 3 Nacrta Zakona nakon riječi: „ izvještaj o radu i finansijski izvještaj” dodaju se riječi: „akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta,”.

Alineja 6 i stav 2 brišu se.

Obrazloženje komentara 6:

S obzirom da je u većini javnih ustanova praksa da direktor/ka upravnom odboru ustanove predlaže akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, smatramo da ista praksa treba da bude i u Zavodu za vještačenje invaliditeta. Zbog toga su alineja 6 i stav 2 člana 18 Nacrta Zakona suvišni. Ovo naročito što, ako se usvoji Predlog/Sugestija/Komentar 4, u upravnom odboru će biti predstavnik/ca Vlade Crne Gore, organizacija OSI i zaposlenih u Zavodu, koji/e najbolje znaju koja radna mjesta Zavodu trebaju da bi adekvatno sprovodio vještačenje.

ODGOVORI:

Ova primjedba je u načelu prihvaćena.

Primjedba koja se tiče nadležnosti za donošenje akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta je prihvaćena i član 18 će biti izmjenjen u ovom dijelu na predloženi način.

iako u javnim ustanovama jednako postoji i praksa da direktori donose ovaj Akt, konkretno na taj način je uređena nadležnost direktora centara za socijalni rad.

Međutim smatramo da je potrebno uvažiti ovu sugestiju, jer je svakako korisnije da u procesu donošenja ove odluke učestvuju oba organa Zavoda i direktor kao predlagač i Upravni odbor kao konačni donosilac odluke.

Komentar 7:

U članu 22 stavu 2 Nacrta Zakona riječi: „ministar nadležan za poslove rada i socijalnog staranja” zamjenjuju se riječju: „Vlada”.

Obrazloženje komentara 7:

Nije jedino Ministarstvo rada i socijalnog staranja zainteresovano za proces vještačenja, već su to i druga ministarstva bilo direktno ili indirektno, a naročito: Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava i dr. Stoga **treba Vladi Crne Gore dati ovlaštenje da imenuje vještake/inje** za jedinstveno vještačenje invaliditeta. **Ukoliko samo ministar/ka nadležan/na za poslove rada i socijalnog staranja bude imao/la šansu da imenuje vještake/inje** za jedinstveno vještačenje invaliditeta, onda **to neće biti u skladu sa modelom ljudskih prava**, koji je zastupljen u Konvenciji UN-a o pravima OSI, nego sa modelom milosrđa prema OSI. Stoga se neće u potpunosti ispoštovati preporuka iz paragrafa 11.d Zaključnih razmatranja Komiteta UN-a o pravima OSI na Inicijalni izvještaj Crne Gore o sprovođenju Konvencije UN-a o pravima OSI.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena iz razloga što je cijeli postupak utvrđivanja statusa vještaka osmišljen na način da obezbjedi da za vještake budu imenovana lica koja imaju neophodna znanja za ovu vrstu vještačenja, da obezbjedi raznovrsnost kadrovskih potencijala za vještake i da obezbjedi usklađenost postupka imenovanja ovih vještaka sa postojećim modelima imenovanja vještaka. Dakle ključni posao vezan za utvrđivanje statusa vještaka obavlja Komisija u čijem sastavu su predstavnici više resora, a ministar imenuje vještake na osnovu predloga te Komisije, te je njegova uloga više deklaratorna.

Komentar 8:

U članu 23 stavu 1 Nacrta Zakona nakon alineje 5 dodaje se nova alineja koja glasi:
„- *fizioterapeut sa najmanje 5 godina radnog iskustva u struci.*”

Obrazloženje komentara 8:

Smatramo da **fizioterapeuti/kinje imaju ogromno znanje i iskustvo** u prepoznavanju i smanjenju oštećenja i invalidnosti, a igraju jednu od najznačajnijih uloga u rehabilitaciji i habilitaciji djece i odraslih s invaliditetom, ne samo u oblasti zdravstvene zaštite, nego i oblastima profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja, socijalne inkluzije i dr. Zbog toga bi bila ogromna greška ne dati im šansu da se imenuju za **vještake/inje za jedinstveno vještačenje invaliditeta**. Ovo naročito imajući u vidu da **oni mnogo duže vremena provode u pojedinačnom radu s OSI**, nego što to rade osobe druge profesionalnosti koje su već uključene u član 23 stav 1 Nacrta Zakona.

ODGOVOR:

Ova primjedba je u najvećoj mjeri prihvaćena.

*U članu 23 stav 1 Nacrta Zakona nakon alinije 5 biće dodata nova alineja koja glasi:
„specijalista primjenjene fizioterapije sa najmanje 5 godina radnog iskustva u struci“.*

Komentar 9:

U članu 24 stavu 3 Nacrta Zakona riječi: „*ministru nadležnom za rad i socijalno staranje.*” zamjenjuju se riječju: „*Vladi.*”

Stav 4 mijenja se i glasi:

„*Vlada donosi rješenja o imenovanju vještaka najkasnije u roku od 8 dana od dana dostavljanja predloga od strane Komisije.*”

Obrazloženje komentara 9:

Kao što je već rečeno u obrazloženju **Predloga/Sugestije/Komentara 7**, smatramo da treba Vladi Crne Gore dati ovlaštenje da imenuje vještake/inje za jedinstveno vještačenje invaliditeta. U skladu sa tim, **Komisija za utvrđivanje statusa vještaka obrazloženi Predlog za utvrđivanje statusa vještaka treba da dostavi Vladi Crne Gore na usvajanje**, a ne ministru/arki nadležnom/j za rad i socijalno staranje. Kako se sjednice Vlade Crne Gore održavaju svakog četvrtka, i kako njenoj službi treba dati vremena za administrativnu obradu Predloga za utvrđivanje statusa vještaka, to **rok za donošenje Rješenja o imenovanju vještaka treba sa 5 produžiti na 8 dana**. Usvajanje ovog Predloga/Sugestije/Komentara i Predloga/Sugestije/Komentara 7 bi omogućilo da **svi zainteresovani ministri/arke budu upoznati i učestvuju u imenovanju vještaka/inja** za jedinstveno vještačenje invaliditeta.

ODGOVORI:

Ova primjedba nije prihvaćena iz razloga koji su obrazloženi u odgovoru na Komentar broj 7. Učestvovanje jednog ili više ministara u postupku imenovanja vještaka je irelevantno imajući u vidu da kompletan postupak utvrđivanja predloga kandidata za vještake obavlja Komisija u kojoj svoje predstavnike imaju tri ministarstva.

Komentar 10:

U članu 26 stavu 2 alineji 1 Nacrta Zakona riječi: „uključujući i procjenu radne sposobnosti” brišu se.

Obrazloženje komentara 10:

S obzirom da se **jedinstveno vještačenje invaliditeta odnosi na sve oblasti života**, u kojima OSI imaju garantovana prava po osnovu statusa lica s invaliditetom, to je **nepotrebno posebno odvajati određene oblasti**, a naročito ne u smislu drugačije terminologije i procjene. Kao i u drugim oblastima, i u oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja OSI, ne procjenjuje se ništa drugo nego invaliditet osobe i u sklopu toga se utvrđuje ništa drugo do oštećenje i invalidnost osobe. Ako bi se **radna sposobnost OSI trebala procjenjivati**, onda se to radi **od strane specijalista/kinja medicine rada u zdravstvenim ustanovama**, a u skladu s opštim propisima o radu. Ukoliko se ovaj Predlog/Sugestija/Komentar ne usvoji, onda se ostavlja prostor da **procjena invaliditeta u oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja OSI ne bude u skladu sa modelom ljudskih prava**, koji je zastupljen u Konvenciji UN-a o pravima OSI, **nego sa medicinskim modelom**.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena.

Primjedbu koja se tiče brisanja termina radna sposobnosti nije moguće prihvatiti, jer se taj termin pominje u okviru odredbe kojom se navodi koje će sve oblasti biti obuhvaćene uredbom o jedinstvenoj metodologiji vještačenja, a njom se procjena radne sposobnosti mora obuhvatiti, jer se tek nakon utvrđenih činjenica vezanih za radnu sposobnost može i odrediti stepen potrebne podrške za zapošljavanje, rad i očuvanje zaposlenja. Kod osoba sa invaliditetom se procjena radne sposobnosti razmatra tokom vještačenja u domenu eventualne potrebe obezbjeđivanja odgovarajućeg stepena podrške za ravnopravno uključivanje na tržište rada odnosno za rad i očuvanje zaposlenja, u slučajevima kad je to neophodno licu koje se vještači.

Komentar 11:

U članu 28 u stavu 4 Nacrta Zakona riječi: „60 dana” zamjenjuju se riječima: „45 dana”.

Stav 5 briše se.

Obrazloženje komentara 11:

U skladu sa **članom 115 stav 1, a u vezi sa članom 114 Zakona o upravnom postupku** ("Službeni list Crne Gore", br. 56/14 od 24.12.2014, 20/15 od 24.04.2015, 40/16 od 30.06.2016, 37/17 od 14.06.2017) **rok za donošenje rješenja u prvostepenom upravnom postupku ne može biti duži od 45 dana**. Stoga nijedan drugi zakon, pa ni Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja invaliditeta, ne može propisati duži rok od 45 dana za donošenje rješenja u prvom stepenu. Ukoliko se ovaj Predlog/Sugestija/Komentar ne usvoji, **odredba člana 28 stav 4 Zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja će biti nezakonita**.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena iz razloga što je članom 114 Zakona o upravnom postupku propisano da je rok za donošenje i dostavljanje rješenja u upravnom postupku 30 dana od dana pokretanja postupka, ukoliko posebnim zakonom nije drukčije propisano.

U ovom slučaju se upravo posebnim zakonom drugačije propisuje odnosno određuje rok od 60 dana. Odredba iz člana 115 se ne odnosi na rok propisan ZUP-om već na rok koji je utvrđen ili ZUP-om ili posebnim Zakonom.

Polazeći od ove Vaše primjedbe nije prihvaćena sugestija da umjesto 60 dana rok za odlučivanje bude 45 dana.

Međutim Vaše ukazivanje na član 115 ZUP-a će biti uvaženo u kontekstu stava 5 člana 28 zbog toga što član 115 Zakona u stavu 1 propisuje mogućnost produženja roka zbog složenosti upravne stvari, ali ne duže od polovine roka za donošenje odluke, što znači da se stav 5 ovog člana neće brisati, ali će se rok naveden u njemu izmijeniti tako što će umjesto "6 mjeseci" biti 90 dana.

Komentar 12:

U članu 31 stavu 4 Nacrta Zakona riječi: „60 dana” zamjenjuju se riječima: „45 dana”.

Obrazloženje komentara 12:

U skladu sa **članom 130 Zakona o upravnom postupku rok za donošenje rješenja u drugostepenom upravnom postupku ne može biti duži od 45 dana**. Stoga nijedan drugi zakon, pa ni Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja invaliditeta, ne može propisati duži rok od 45 dana, već samo kraći, za donošenje drugostepenog rješenja. Ukoliko se ovaj Predlog/Sugestija/Komentar ne usvoji, **odredba člana 31 stav 4 Zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja će biti nezakonita**.

ODGOVOR:

Ovaj komentar/sugestija je u načelu prihvaćena iz razloga što je u članu 130 Zakona propisano da posebnim zakonom može biti propisan samo kraći rok od roka propisanog u ZUP-u te će izmjena biti izvršena na način na koji je predloženo u ovom komentaru.

Komentar 13:

U članu 33 stavu 6 Nacrta Zakona riječi: „socijalnog staranja” zamjenjuju se riječima: „javne uprave”.

Obrazloženje komentara 13:

S obzirom da će za **Registar lica sa invaliditetom biti zainteresovani državni i lokalni organi iz različitih resora**, a ne samo Ministarstvo nadležno za poslove socijalnog staranja, to treba **Ministarstvo nadležnom za poslove javne uprave dati ovlaštenje da propiše „Osnov za upis u registar, postupak i način unosa, obrade, korišćenja i zaštite podataka o osobama sa invaliditetom, kao sadržaj i način vođenja registra”**. Potrebno je da ove bliže uslove propiše Ministarstvo nadležno za javnu upravu, jer je i **Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti** kao Zakonom koji i propisuje uslove i način vođenja zbirke podataka, **propisano da je upravo ovo Ministarstvo nadležno** za definisanje obrazaca i podzakonskih akata **u ovoj oblasti** (član 13 stav 3 i član 26 stav 3) Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

ODGOVOR:

Ovaj komentar/sugestija nije prihvaćena jer nije cjelishodno da podzakonski akt o ovom registru sa svim njegovim specifičnostima radi Ministarstvo koje nema dodira sa tom oblašću u svojem radu.

Komentar 14:

U članu 36 stavu 1 Nacrta Zakona tačka 1 mijenja se i glasi:

„1. ne donese rješenje o zahtjevu za vještačenje, odnosno po žalbi najkasnije u roku od 45 dana od dana prijema zahtjeva odnosno žalbe (član 28 stav 4 i član 31 stav 4);”

Tačka 2 briše se.

Obrazloženje komentara 14:

Kako, shodno članu 115 stav 1 i članu 130 Zakona o upravnom postupku, rok za donošenje rješenja u prvostepenom i drugostepenom upravnom postupku ne može biti duži od 45 dana (Predlog/Sugestija/Komentar 11 i 12), i kako je neophodno promijeniti odredbe stava 4 člana 28 i 31, a odredbu člana 28 stava 5 treba izbrisati, **to se i kaznene odredbe za prekršaj ovih normi moraju izmijeniti. Iz nomotehničkih razloga je cjelishodnije da se odredbe člana 36 stava 1 tačke 1 i 2 sažmu u jednu tačku.**

ODGOVOR:

Ovaj komentar/sugestija nije prihvaćen, jer nije prihvaćena sugestija za promjenu roka za odlučivanje u prvostepenom postupku pa se gubio i nomotehnička cjelishodnost ovakvo predloženog objedinjavanja.

Komentar 15:

Član 40 Nacrta Zakona mijenja se i glasi: „*Akte iz člana 13 stav 2 i 33 stav 6 ovog Zakona donijeće organ državne uprave nadležan za poslove javne uprave u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.*”.

Obrazloženje komentara 15:

Kako je već navedeno u obrazloženjima **Predloga/Sugestije/Komentara 3 i 13, akte o preuzimanju podataka iz elektronskih i drugih zbirki podataka organa nadležnih za njihovu obradu i Registru lica sa invaliditetom treba da donese Ministarstvo nadležno za poslove javne uprave**, a ne Ministarstvo nadležno za poslove rada i socijalnog staranja. Dodatno, odredba člana 40 Nacrta Zakona **nedovoljno precizno** navodi odredbu člana 13 na koju se poziva, a **netačno se poziva na član 34**, jer se očigledno vidi da se treba pozvati na odredbu člana 33 stava 6. Zbog toga se ovim Predlogom/Sugestijom/Komentarom predlaže i **ispravka ove greške**.

ODGOVOR:

Ovaj komentar/sugestije je djelimično prihvaćen u načelu.

Prihvata se dio kojim se vrši korekcija pozivanja na član 33 stav 6, dok nije prihvaćen dio kojim se predlaže nadležnost organa državne uprave nadležnog za poslove javne uprave.

3. Primjedbe, predlozi i sugestije NVO Udruženje paraplegičara Podgorica

U članu 17 Zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta stav 2 koji glasi:

„Za direktora Zavoda može biti imenovano lice koje ima VIII nivo kvalifikacije obrazovanja, najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima rukovođenja i najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti ostvarivanja ili zaštite prava lica sa invaliditetom“ mijenja se i glasi:

„Za direktora Zavoda može biti imenovano lice koje ima VIII nivo kvalifikacije obrazovanja, najmanje dvije godiner radnog iskustva na poslovima rukovođenja ili pet godina radnog iskustva u oblasti ostvarivanja ili zaštite prava lica sa invaliditetom“.

Utemeljenje za predloženu izmjenu nalazimo u tome što Zakon o radu (čl. 39), Zakon o državnim službenicima i namještenicima (čl. 24 stav 3 kojim je propisano da „Lice koje vrši poslove iz kategorije visoki rukovodni kadar mora imati VIII nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje dvije godine radnog iskustva na poslovima rukovođenja ili pet godina radnog iskustva“), odnosno Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti (čl. 110 stav 3 - Za direktora javne ustanove iz stava 1 ovog člana može da bude izabrano lice sa visokom stručnom spremom, sa najmanje tri godine rada u oblasti socijalne i dječje zaštite), gdje ne postoje odredbe kojima se propisuje da je za izbor direktora neophodno da se i iskustvo na poslovima rukovođenja i iskustvo u određenoj oblasti postavljaju kao obavezni uslovi, već je za ispunjenje uslova za konkurs neophodno da kandidat ispunjava jedan ili drugi uslov.

Imajući u vidu navedeno to je postojeći član 17 stav 2 Zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta potrebno uskladiti shodno gore navedenim pravnim propisima.

ODGOVOR:

Ovaj komentar/sugestija nije prihvaćen iz razloga što je cilj da se obezbjedi kumulativno ispunjavanje oba uslova. Činjenica da se radi o specijalizovanoj ustanovi čije osnivanje i rad treba da obezbjede sprovođenje reforme sistema vještačenja invaliditeta zahtjeva da direktor Zavoda ima odgovarajuća iskustva i u rukovođenju i u oblasti ostvarivanja ili zaštite prava lica sa invaliditetom.

U članu 33 Zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta stav 2 koji glasi:

„U Registar se upisuju samo osobe kojima se rješenjem Zavoda utvrdi status lica sa invaliditetom“ mijenja se i glasi:

„U Registar se upisuju osobe kojima se rješenjem Zavoda utvrdi status lica sa invaliditetom, kao i lica sa invaliditetom kojima se status utvrđen u ranijim postupcima“.

ODGOVOR:

Ovaj predlog nije prihvaćen iz razloga što bi njegovo prihvatanje značilo obesmišljavanje donošenja ovog zakona i uvođenja sistema jedinstvenog vještačenja invaliditeta, i derogovalo jedan od ključnih ciljeva zakona – da svi budu tretirani na jednak način i na jednom mjestu.

Razlog dostavljanja navedene sugestije je u tome što smatramo da lica kojima je u ranijim postupcima pred nadležnim komisijama utvrđen status lica sa invaliditetom nemaju potrebu da ponovo ponavljaju navedeni postupak, već se u Registar upisuju shodno Rješenju koje već posjeduju.

ODGOVOR:

Primjedba nije prihvaćena jer lica kojima je ranije utvrđen status lica sa invaliditeom su vještačena medicinskim modelom a ne modelom zasnovanim na ljudskim pravima i Konvenciji UN.

Posebno ukazujemo na činjenicu da u Crnoj Gori postoji veliki broj lica sa invaliditetom i da će proći duži vremenski period dok ostvare ovo pravo pred novoformiranim komisijama, pri čemu postoji realna mogućnost da dok ne ostvare ovo pravo izgube dio beneficija na koje imaju pravo shodno već ostvarenom statusu, a posebno bi bila alarmantna situacija da dođe do prekida isplata refundacija poslodavcima po osnovu zapošljavanja lica sa invaliditetom.

Imajući u vidu navedeno smatramo da je postojeći član 33 stav 2 Zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta potrebno uskladiti shodno dostavljanoj sugestiji.

ODGOVOR:

Ovaj komentar/sugestija nije prihvaćen jer je prelaznim normama precizno uređeno ostvarivanje prava po osnovu statusa lica sa invaliditetom u prelaznom periodu do zavšetka vještačenja po novom Zakonu, te na taj način obezbjeđeno da ne može doći do gubitka beneficija iz tih razloga.

4. Primjedbe, predlozi i sugestije NVO Nacionalna asocijacija roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju Crne Gore (NARDOS).

KOMENTAR BROJ 1:

U članu 1 dodati riječi „formiranje i vođenje Registra djece sa smetnjama u razvoju”.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena jer će ovaj registar čije formiranje se predlaže biti sastavni dio Registra osoba sa invaliditetom.

KOMENTAR BROJ 2:

Predlaže se da se u članu 4, 5, 8, 15, 17, 24, 42 uz izraz osoba sa invaliditetom doda izraz dijete sa smetnjama i teškoćama u razvoju.

Osim toga predlaže se da se u članu 8 umjesto termina dijete sa invaliditetom/smetnjama odnosno teškoćama u razvoju koristi termin dijete sa smetnjama odnosno teškoćama u razvoju.

ODGOVOR:

Ove sugestije nisu prihvaćene.

Prema Konvenciji o pravima osoba sa invaliditetom, djeca sa smetnjama u razvoju „uključuju one koji imaju dugotrajna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja u interakciji sa različitim preprekama mogu da ometaju njihovo puno i efektivno učešće u društvu na ravnopravnoj osnovi“.

Prema definiciji preuzetoj sa globalnog sajta UNICEF-a djeca sa smetnjama u razvoju su veoma raznolika grupa koja obuhvata djecu koja su rođena sa genetskim stanjem koje utiče na njihov fizički, mentalni ili društveni razvoj; djecu koja su zadobila ozbiljnu povredu, nedostatak u ishrani ili infekciju koja je rezultirala dugoročnim funkcionalnim posljedicama; ili djecu koja su bila izložena toksinima iz životne sredine, a koji su doveli do kašnjenja u razvoju ili smetnji u učenju. Djeca sa smetnjama u razvoju takođe uključuju one koji su razvili anksioznost ili depresiju kao rezultat stresnih životnih događaja.

U skladu sa određenjem UNICEF-ove definicije djece sa invaliditetom, jasno je da termin djeca sa invaliditetom uključuje i djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju.

Poštujući obavezu da zakon bude usaglašen sa UN Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom, kao i sa stavovima UNICEF-a, a u cilju uvažavanja intencije koju ima udruženje „NARDOS“ vezano za predlog za termin koji se za djecu koristi u članu 8 Nacrta Zakona, ovaj termin će biti preformulisan na način da će u članu 8 biti korišćen termin dijete sa smetnjama/teškoćama u razvoju odnosno invaliditetom.

KOMENTAR BROJ 3:

U članu 33 predlaže se formiranje posebnog registra za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju.

ODGOVOR:

Ova sugestija nije prihvaćena.

U Nacrtu zakona je već navedeno da će sastavni dio Registra biti i registar djece sa smetnjama/teškoćama u razvoju odnosno invaliditetom.

KOMENTAR BROJ 4:

U članu 8 u definiciji vještaka dodati konvenciju UN o pravima djece.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena.

U Prembuli Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom navodi se između ostalog:

„Priznajući da djeca sa invaliditetom treba da u potpunosti uživaju sva ljudska prava i osnovne slobode na osnovu jednakosti sa drugom djecom, i sjećajući se obaveza koje su države potpisnice Konvencije o pravima djeteta u tom smislu preduzele” te je vještačenjem po modelu ljudskih prava zasnovanim na ovoj Konvenciji uvažena I Konvencija UN o pravima djeteta.

Osim toga u članu 7 Konvencije se navodi:

Države potpisnice preduzeće sve potrebne mjere kako bi osigurale da djeca sa invaliditetom uživaju sva ljudska prava i osnovne slobode na osnovu jednakosti sa drugom djecom.

U svim akcijama koje se odnose na djecu sa invaliditetom prvenstvena pažnja biće posvećena najboljem interesu djeteta.”

KOMENTAR BROJ 5:

U članu 28 da se unese u slučaju hitnog odlučivanja zbog opšteg stanja podnosioca zahtjeva, rok može biti i kraći, ali ne više od 30 dana.

ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena jer propisani rok predstavlja rok u kojem se najkasnije mora odlučiti, što ničim ne ograničava Zavod da zbog razloga hitnosti odlučuje u kraćem roku, što svakako može itreba da bude slučaj naročito kada su u pitanju djeca.

KOMENTAR BROJ 6:

U članu 26 se predlaže uvođenje pojma „kratkoročnog oštećenja“ kod djece.

ODGOVOR:

Ovaj predlog nije prihvaćen jer definicija iz Konvencije jasno naglašava da se radi o „dugoročnom oštećenju“. Međutim radi otklanjanja nedoumica član 8 će biti dopunjen definicijom dugoročnog oštećenja.

KOMENTAR BR 7

U članu 23 da se traži najmanje 5 godina iskustva sa zvanjem doktora medicine – specijaliste
ODGOVOR:

Ova primjedba nije prihvaćena.

Razlog zbog kojeg se u članu 23 propisuje da vještaci sa zvanje doktora medicine – specijaliste moraju imati najmanje 3 godina radnog iskustva u struci sa tim zvanjem, u odnosu na sve ostale profesije gdje se zahtjeva 5 godina radnog iskustva, odnosno razlog zbog kojeg je ovaj uslov smanjen na 3 godine je taj što nam dosadašnja iskustva pokazuju da postoji osnovana bojazan da, usled previsoko postavljenih kriterijuma, nećemo imati dovoljan broj vještaka specijalista medicine jer se radi o deficitarnom kadru u Crnoj Gori. Stoga, predviđeno rješenje ima za cilj omogućavanje formiranja komisija, koje će uz brojene edukacije i treninge biti osposobljeni da vještače u skladu sa novom, jedinstvenom metodologijom za vještačenje invaliditeta.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, 27. decembar 2022.

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona:
Direktorat za socijalnu i dječju zaštitu.

Strategije: Program ekonomskih reformi Crne Gore 2022 – 2024.god.

**Potpis ministra,
odnosno rukovodioca organizacione jedinice ministarstva
koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona, odnosno strategije**